

DOMOLJUB

Glasilo Jugoslovanske Kmetijske Zveze

Izhaja vsako sredo ob 5. uri zjutraj. — Cena mu je 10 Din. na leto.
Za inozemstvo 20 Din.
Posamezne številke se prodajajo po 50 par.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica — Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Božični snubec.

Ljudstvo božje, dober večer!
Jaz sem snubec — Sveti večer.
Tvojo dušo snubil bi rad.
Kaj bo dote? — Jaz sem bogat.
Moja sestra — Sveta je noč,
ki prinese lahko vam noč.
Moj prijatelj — Sveti je dan,
ki nakloni dober vam dan.
Oče moj je ljubljani Bog,
a moj dom je zemeljski krog.
Ljudstvo božje, dober večer!
Tvoj sem snubec — Sveti večer.
Silvin Sardenko.

Božična noč.

Spisal Zvonimir Kosem.

Plamen bleščec in visok. Kakor ogromen bengaličen kres, od zemlje do neba kipeč. Noč svetlejša od dneva — božična noč.

Mesto, na zmrzli zemlji v sanjah dihaajoče, z iskričastim morjem električnih luči skozi meglo in mraz strmeče. Kam? Na ledenih ulicah odmev naglih korakov zakasnelcev. Cingljanje tramvajev, utrinjajočih se za ogli, v daljo izginjajočih, da potihnejo do prihodnjega dne. Tu so zahreščala široka vrata in v vežo je utonila bela čepica, okrog vratu boa iz lisičje kože, gorak muš, šumeča obleka, fini čevljički, tam je presekala mrak veže kosmala kučma in duri so se zaprele za debeлим bobrovim kožuhom. V svetli sobi so bo zasmejala rdečim licem pogrnjena miza, z mize bo zazvončkljalo božično drevesce, iz kota bodo pomežiknile jaslice. In zakurjena peč, ob njej mehka zoča, potice, medene in rozinove, vesele oči, smeh, veselje.

Plamen žareč, še višji, nedosegljiv. Dolgi dimniki tvornic pod njim kakor nizke, ugase sveče. V nebo zajedeni stolpi, kupole, strehe palač in hiš — ob žaru tega plamena kupček igrač, ki so jih zmetali na dvorišče otroci.

Praznina, razlita od severa na jug, od vzhoda do zahoda, je vzdrljela. Na samotni ulici je zastokalo v materinem naročju dete.

>Kruha!

Ob mračnih zidovih opotekajoča se senca. Glava zavezana v ponošeno tuto, krilo zakrpano, čevlji raztrgani.

>Ko dobiva prenočišče, Zorka, bo tudi kruha dovolj.

Dolga, dolga pot od kolodvora. V noč hropeči vlaki, natrpani do zadnjega kotička. Vlaki drveči, z iskrami temo sekajoči, pobliskavajoči v diru sredi snežnih ravnin, kakor da se ne bodo ustavili nikdar. V srce režejo brlžgi lokomotiv. Brezdomci

in popotniki so, ki se vozijo to noč; vozili se bodo, ko bo zasijala že zora ko se bo posmejalo na nebu solnce, ne njim, s snegom obloženim drevesom ob progih.

>Mama, mene zebe.

Zeblo je punčko že na vlaku. Strmeča je skozi zakajeno steklo in usta so se ji zaokrožila v smehlaj samo, kadar so se prikazala nad plitvo reko počivajoča kolesa v globeli samevačnega, z ledom omreženega mlina. Mama je slonela v kotu in ihtela. Tako je ihtela vsak dan, mesec dni, odkar ji je zasulo v rudokopu moža. Z možem so zasuli tudi njeno in otrokovo življenje. Veliko je ljudi, preveč, kakor listja in trave jih mrgoli. In vsi potrebujejo strehe. Zato je treba vsak prostorček izabiti, vsak kotiček napolniti, vsako luknjo nabasati do vrha. Kdor je zdrav, kdor dela, naj tudi živi — v luknji ali kjerkoli. Ti, ženska z otrokom, zakaj živiš tu? Može ti je umrl. Zbolela si od žalosti — na cesto, drugod si išči stanovanje. >V to luknjo prideva midva, jaz in moj mož in najmlj otroci — tako so mi napisali na ta-le papir. Če ne verjameš, pa poglej.

>Mama — — —

Tiho, otrok! Kaptjale so solze po blatni cesti do vlaka, v zakajenem vagonu, s kolodvora po poti do tele Brigite — zdaj pa se ne spodobi več, da bi jokala, Zorka. >O Marička, kaj pa je tebe prineslo ravno nocoj k nam? Ne morem ti pomagati, ljuba moja, saj sama vidiš, da se gnetemo v kuhinji kakor sardine v sodu. Včeraj je prišel brat in še zanj sem komaj poiskala prazen kotiček. Ni prostora, ni prostora! Naprej pojdi, ljuba moja, dobila boš prenočišče in dela — saj so ljudje dobri in usmiljeni.

Brezdomci ne jokajo. Ne jokaj, Zorka! Če ni bilo prostora pri teti Brigiti, se bo dobil prostor drugod. Samo ozka luknjica, meter dolga deska, nad njo streha. Dolgo in široko je mesto, dolgo in široko so hiše — meter dolga deska pod streho je pa kakor kaplja v morju.

Tam, tista hiša, kako se ji svetijo okna! In petje se čuje, glasovir, gosli, citre. Ali vidiš, Zorka, ali slliš? Tja, tja! Mleko in med se cedi tam, pojdimo, da bomo deležni mleka in medu še mi brezdomci.

Omahujoča senca v vežo, po stopnicah navzgor, na vratih s prstom prav rahlo in spodobno: tik, trk, trk!

>Oje!

Ali so se odprla vrata v nebesa ali v Mildav-žev raj?

>Mama, božično drevesce, lučice!

Prezgodaj iztegaš ročico, Zorka — potrpi nekoliko!

>Prosim, gospa, če bi — — —

Široka lica, začudene oči, napenjajoče se grudi.

>Tu ni prostora za sodrgo — ali jo vidite, strašilo, Bog se usmili! Drugam pojdi, ženska — saj so ljudje dobri in usmiljeni.

Pa zbogom, gospa, in zdravi ostanite!

Samo pomota je bila, veš, Zorka, nič drugega. Kdo na svetu se še ni zmotil? Zablešči se včasih človeku iz daljave, misliš, da je zlato, ko stopiš pa blizu, stojiš pred kupom žerjavice in pepela. Saj je mesto veliko in ta hiša ni ne prva ne zadnja.

Zakaj si se nasmehnila, Zorka?

>Tam, mama — — —

To bo prava pot, otrok moj, da. Hiša, kjer svetlobo zagriajajo in je ne razkazujejo ljudem. Goljuftiva je bila sija, na lupina — skromna skorjica bo imea ključ do jedra. Cim globlje pa tiči jedro, tem slajše je.

>Prosim, gospod, če bi — — —

Toist obraz, napet telovnik, roke v hlačnih žepih.

>Kaj, kaj, kaj? Kaj brbljaš? ... Da ne poznajo ljudje sramote! Tava predrznost, slisite, in pocijšanjo noč! Opeteka se, pa si še upa nadlegovati poštene ljudi. Ne, pijank ne bomo prenočevali — nič se ne izgovarjaj, da si samo trudna in lačna, poznamo take tičice. Naprej pojdi — saj so ljudje dobri in usmiljeni. Tam so vrata!

Pa brez zamere, gospod, in zbogom!

Človeško srce, z upanjem napolnjeno, je kakor žoga: Vrzi jo ob tla — ne bo se ubila; stopi nanjo — ne bo potila. Kakor žoga se dviga odbito in poteptano upanje — iz tako trpežne kože je zvito to ubogo človeško srce.

>Naprej — saj so ljudje dobri in usmiljeni.

Če je bilo svetlo jabolko črvido, če je glodal v črni hruški črv, bo pa lesnika morda še nenačeta od črva in zato tembolj okusna

>Tja, mama — — —

Tja, Zorka, seveda. S smehom in veseljem nabasana hiša, da brizga smeh še iz svetlih špranj ob zagrnjenih oknih, da pljuska iz veže veseli vrskli in se pozibava nad vegastimi durmi okrogla, z zeleno lučjo nalita buča.

>Prosim, če bi — — —

Nič?

>Ali imaš denar, ženska?

Torej nič?

>Ajde, ajde k vragu, ko pa ni prostora. Bil bi prostor, pa ti, ženska, nimaš denarja. Drugam se obrni — saj so ljudje dobri in usmiljeni.

Ti si se zopet nasmehnila, Zorka? A tvoje ročice so mrzle kakor dvoje ledenih sveč, in kakor da nimaš v licih niti kaplje krvi več, Zorka.

Dokler bo dihala materino srce, se nič ne boj, Zorka. Še nikoli se ni zgodilo, da bi zmagal obup nad materino ljubeznijo. Vse boš dobila, Zorka: kruha in gorko posteljico; in videla boš jaslice tako lepe, kakor jih lepših še niso videli človeške oči: Jezušček v jaslicah, z dobrohotnim smehlajem na licih, ob jaslicah Marija in Jožef, v hlevčku osliček in voliček, pred hlevom, pred jaslice došli pastirji z ovčkami ob nogah in z jagmeti v naročju, na zelenem mahu zlati soj nad hlevčkom žareče zvezde, ob zvezdi prepevajoči angelčki z vzrepelavajočimi belimi perotnicami. Ko boš videla te jaslice, Zorka, se bodo ogrele tvoje mrzle ročice in nikoli več te ne bo zeblo v drobni obrazek.

Kam še ni potrkala roka? Do katerih vrat se še ni povzpela omahujoča senca?

>Naprej — saj so ljudje dobri in usmiljeni.

Kako — naprej? Mesta je konec; na zadnja vrata zadnje hiše so potrkali tresočji prsti. In tam zunaj po neizmerni planjavi razlit led, sneg, mraz. Iz mraka svetla čelada stražnika.

>Gospod stražnik, zaprite me, da ne zmrznem z otrokom na cesti.

Strog pogled, roka na držaju sablje.

>Koga pa si ubila ženska?

>Nikogar nisem ubila.

Oster kašelj, roka na brkih.

»Polem se pa nikar ne šali, ženska, in hodi, hodi!... Pošteno se ga je nalezla, baba pijana, že noč — kako bo omahovala šele jutri!

Nazaj v mrak ugasla želada, zlovešči zvenk sablje ob asfaltovi tlak.

»Mama — —«

Samo nekoliko še potrpi, Zorka — in pod streho bodo stopile trudne noge.

Široka streha, v noč zasekana do samih zvezd. V mestnih ulicah med zidovi prhutajoči mráz se vali tu razgrnjen na široko meji belino snega preko dremotne planjave. Voda tihe, med visokima tregovoma sanjajoče reke zamrzla; na dnu odsev luči z dolgega mostu. Tu v snegu, Zorka, tu v samotni — kaj trepečeš? Dolgo so hodile noge, dolgo je iskalo srce. Zdaj so prišle noge do cilja in srce je našlo, kar je iskalo. Bela postelja, bela odeja. Jaslice. Sanje.

Plamen do neba, plamen iz snega, plamen z ošeri posut, da se leskeče postelja, da se leskeče tvoj obrazek, Zorka.

Iz plamena mil smehljaj:

»Ali bi rada k jaslicam, Zorka, mati?«

Iz plamena bela, ljubezniva ročica:

»Stopita!«

Kres ogromen — en sam gozd vzletelih bliskov od zemlje do zvezd. Noč svetlejša od dneva — bežična noč.

Žepni koledar

Jugoslov. Kmetске zveze za l. 1922.

je izšel.

Dobi se v tajništvu Jugoslovanske Kmetске zveze (Jugoslov. tiskarna, II. nadstr.), v Jugoslov. bukvarni in v trgovini K. T. D. (prej Ničman).

Cena 18 K.

Svetovni položaj.

Evropa se pogreza v vedno večjo revščino. Vzrokov je več. V prvi vrsti so ogromni vojni dolgovi vseh držav. Od teh dolgov je treba plačevati obresti, ki pridejo na rame davkoplačevalcev. Drug vzrok je nenasični kapitalizem, ki se kot ogromna zajedavka oklepa evropskega ljudstva in mu pije kri. Kar je še bogastva v Evropi, se je nakupičilo v rokah nekaj stotin bank in velikih podjetnikov. Te pijavke delajo naravnost ogromne dobičke pri svojem poslu. Te dobičke seveda vplačuje delovno ljudstvo s tem, da mora plačati za vsako stvar desetkratno in še večkratno ceno, kakor stvar v resnici stane. Pri tem stotina ljudi bogati, milijoni in milijoni pa se pogreza v vedno večje beraštvo. Nadaljnja posledica te oderuške draginje pa je, da si ljudstvo more privoščiti vedno manj raznih potrebščin in se skuša omejiti na najnujnejše. Pa tudi za najnujnejše premnogokrat nima denarja. Radi tega pa tudi po nekaterih velikih tovarnah zastaja blago in delo. Nastane brezposelnost, ki žene revščino do viška. Posebno so v tem prizadete tiste države, ki imajo zelo dobro valuto: Anglija, Amerika, Svica. Posebno v Angliji in Ameriki je industrija silno razvita, amerikske in angleške izdelke je kupoval ves svet, zlasti Evropa. Toda kdo bo kupil danes v Ameriki ali v Angliji, če moraš plačati za dolar 260 K, za

funt šterlingov 1100 K, pred vojsko pa 5 K, oziroma 23 K. Zato je zlasti v Ameriki in Angliji brezposelnost tako velika, da je začelo državnike resno skrbeti.

Anglija, ki je še prav posebno navezana na svojo industrijo — saj doma pridela žita samo za 100 dni, drugo si mora kupiti s svojimi industrijskimi izdelki — se je zato odločila, da spravi Evropo zopet v gospodarsko ravnotežje. Pri tem ji zlasti skuša pomagati Amerika, ki je za Anglijo vsled evropske revščine najbolj prizadeta.

Zato se je Anglija najprvo lotila vprašanja, kako preprečiti za dolgo bodočnost vsako vojsko. Zakaj, še ena taka vojska, kot je bila sedanja — zmaga ne pride prav nič v poštev — in Anglije ni več. Če se hoče svet zopet gospodarsko urediti, ne sme na vojsko prav nič misliti.

Najnevarnejša točka v tem oziru je bilo dosedaj Tihomorje in vzhodnoazijske pokrajine, zlasti Kitajska. Amerika in Japonska sta se gledali vedno bolj navskriž, zakaj, vsaka je hotela imeti v Tihem morju in na Kitajskem prvo besedo. Pa tudi Anglija je bila zelo prizadeta.

V ta namen so sklicali razorožitveno konferenco v Washingtonu (v Združenih državah), kjer so se zlasti Amerika, Japonska in Anglija med seboj pobotale in si v medsebojnem sporazumu razdelile svoje koristi v Tihem morju in na Kitajskem.

Da bi tudi doma mirovno stanje kolikor mogoče utrdili, so Angleži po dolgih večstoletnih bojih dovolili Irski neodvisnost. Ze iz tega se vidi, da mora Angležem zelo iti za nohte, ker so se Ircom vdali.

Anglija pa seveda s tem še ni zadovoljna. Treba je Evropo gospodarsko okrepiti. Pri tem prideta v prvi vrsti dve državi v poštev — Nemčija in Rusija. Nemčija je dolžna Angliji in Franciji ogromno vojno odškodnino, katere ji pa ni mogoče odplačevati, ker nima s čim. Rusija hrani v sebi še ogromna bogastva, zlasti pa more biti izvrsten odjemalec angleških izdelkov. Zato je treba i Nemčijo i Rusijo gospodarsko postaviti na trdna tla in ko bo to dovršeno, bo Evropa zopet prasteje dihala.

Seveda pa hoče Anglija pri vsem tem zlasti Rusijo obdržati v nekakšnem svojem varstvu, da jo druge države ne izpodrinejo, ali pa da se sama ne oprosti angleškega varuštva. Zato je Angliji veliko na tem ležeče, da obdrži Carigrad, ki so vrata v bogato južno Rusijo, trdno v svoji oblasti. Rusija pa je že nekaj gledala proti Carigradu in čeprav sedaj nima časa misliti nanj, je verjetno, da bo njeno poželjenje pozneje postalo toliko silnejše.

V ta namen skuša Anglija proti Rusiji že sedaj ustvariti primerno protiutež, ki bo vedno ovirala, da ne bi teža ruskih stremljenj ne postala nevarna. In ta protiutež je po angleških načrtih Jugoslavija združena z Bolgarijo. Velika Jugoslavija bo tako močna, da ne bo nikdar pustila, da bi ji Rusija izpred nosa utrgala Carigrad, zakaj na ta način bi prišla Jugoslavija v znatno odvisnost od Rusije, velika Jugoslavija pa tudi ne bo tako močna, da bi vzela Carigrad Angležem — zase.

Tako računa Anglija, zato gre njena politika za tem, da se Jugoslaviji čimprej pridruži še Bolgarija. Naši državniki naj zato ne tišče glave v pesek.

Vedno globlje.

Boj med demokrati in radikali za to, kdo bo imel prve vajeti v državi, se je še ves teden nadaljeval. Na radikalnem zboru zaupnikov je imel Pašić prvi dan srečo, drugi in tretji dan pa je prihajala Protičeva struja bolj in bolj do veljave. Mnogi odlični zaupniki radikalne stranke so očitno izjavljali, da je radikalna politika zavzela v napačno smer, v dvorani so zaorili klici: Živel Protić, hočemo Protića in Pašić je komaj potolažil razburjene pristaše. Rekel jim je: dajte mi dovolj poslancev, in ne bom hodil k demokratom in izvršilo se bo, kar zahtevate (izprememba ustave). Pašić je tu očitno namigaval na Hrvatski blok, ki naj bi prišel v Belgrad, predložil svoje zahteve in pogajanja se bodo začela.

Gotovo je, da bi zahteva po izpremembi ustave že sedaj prodrla, ko ne bi hrvaški poslanci delali tako neresne politike. Radikalna stranka je na to sprejela resolucijo, v kateri precej odkrito izjavlja, da ni proti izpremembi ustave, če Hrvatje predložijo svoje zahteve, da pa seveda brez njih nima dovolj glasov za sabo, zato je prisiljena še nadalje ostati skupaj z demokrati. Na vsak način pa je mnenja, da bo treba odnošaje napram Hrvatom in Slovincem premeniti.

Ko bi bil Hrvatski blok ta teden navzoč v Belgradu, bi Protić lahko stopil pred zbor zaupnikov radikalne stranke in bi dosegel novo ministrstvo z edino točko: izvedba volitev z edinim programom: izprememba ustave. Tako pa zaenkrat stvar še ni popolnoma dozorela, dasi so danes tudi že demokrati prepričani, da s to ustavo ne bo več dolgo šlo.

Ko so demokrati videli, da je Pašić zmagal na zboru zaupnikov in da se je Protić, najhujši nasprotnik demokratov in zagovornik izpremembe ustave, držal še v ozadju, so dobili korajžo in postali trdi. Vdali so se toliko, da žrtvujejo Pribičevića kot notranjega ministra, a ministrstva samega ne dajo iz rok. Celu za finančnega ministra dr. Kumanudija so postal vneti, ker so zanj vsi belgrajski trgovci in veržniki. Zakaj?

Stvar je tale: Belgrajski trgovci so si pred meseci nakupičili v svojih skladiščih ogromne množine blaga iz tujih držav, misleč, da bodo cene zelo poskočile. Na ta način so si napravili v inozemstvu velike dolgove, katere bi polagoma odplačevali. Medtem se je pa vrednost tujega denarja silno dvignila. Posledica je bila, da so samo vsled višje tuje valute dolgovi belgrajskih trgovcev zrastle za poldrugo milijardo kron. Ker so medtem že veliko blaga prodali po prejšnjih cenah, so nekateri trgovci izgubili ogromno milijonov. Da bi se rešili, so prosili finančnega ministra za pomoč. Kot liberalni minister, ki vedno in povsod gre v prvi vrsti kapitalistom na roke, je predložil zakonodajnemu odboru zakon o moratoriju, to se pravi: da zunanje

tvrdke morejo naše trgovce tirjati za izplačilo šele čez določeno število mesecev (med tem naj bi se naša valuta že popravila, ali pa bi belgrajski trgovci toliko zaslužili, da bi pokrili svoje izgube). Toda zakonodajni odbor je odklonil to zahtevo, ker se je zavedal, da bi s tem silno oškodoval naš ugled na zunaj in bi nam nihče ne hotel nič več prodati razen za zelo velik denar in proti predidočemu plačilu. Posledica bi bila: še hujša draginja.

Toda Kumanudi je hotel ustreči svojim prijateljem, čeprav na račun ljudskih žepov. Ker ni prodril z moratorijem, je strašno dvignil carinske stroške. Posledica je ta: belgrajski trgovci so obenem dvignili cene svojemu blagu, ki ga imajo še po prejšnji carini nakupičenega v svojih skladiščih in bodo pri tem toliko zaslužili, da bodo krili valutne izgube. Plačuje seveda ljudstvo v obliki večje draginje.

Ko Davidovič, ki je za Pašičem dobil naročilo, da sestavi vlado, ni mogel doseči

sporazuma, je naročilo vrnil kralju, ki je na to pozval k sebi zborničnega predsednika dr. Ribarja, naj mu nasvetuje, komu naj sedaj naroči sestaviti vlado.

Dr. Ribar ni nasvetoval nikogar, pač pa je sklical po sedem poslancev od demokratske in radikalne stranke. Le-ti so se na sestanku pobotali tako: ministrski predsednik ostane Pašič, notranji minister demokrat Voja Marinkovič, Pribičević ostane prosvetni minister, zato pa dobe radikali pomočnika v notranjem ministrstvu. Ker pa zato tudi druge vladne stranke zahtevajo vsaka svojo kost, bodo najbrže pri vseh ministrstvih ustanovili mesta pomočnikov. Nova korita, katera bo moralo zopet polniti davkoplačevalce, Dr. Žerjav je dobil ministrstvo ver (mož brez vere postane minister ver; to je čisto po balkansko), finančni minister ostane dr. Kumanudi, minister za socialno politiko je dr. Krstelj, poljedelsko ministrstvo je ostalo Puclju.

zadružna centralna mlekarna, kjer so udeleženi tako producenti kot konsumenti. Mnogi imajo dopadajenje nad ljubljanskimi mlekarnicami, ki vsako jutro primarširajo celo po 2 uri daleč z 10 do 20 l mleka na vozičku: to so ženske, ki zamudijo veliko dragocenega časa, oobito ko kmetiskim gospodarjem itak primanjkuje poslov in delavnih moči in lahko ena oseba s konjem prepelja v mesto mleko 20—30 tih takih mlekarnic. Drugim zopet ugajajo podeželski koncesionirani ali nekoncesionirani mlečni prekupei, ker smatrajo da le zadružne mlekarnice mleko dražijo — pri tem pa ne pomislijo, da mora tak prekupec mleko največkrat dražje plačevati kakor zadruga in da je zato prisiljen dolivati vode v mleko, čim hoče konkurirati zadrugi in vendar imeti primeren zaslužek. Misel ustanovitve mestnih mlekarn s strani magistratov kot zastopnik konsumentov je zato le pozdravljati, vendar pa naj mesta stopijo v neposredni stik s producenti ali zadružnimi zastopniki producentov, eventualno v obliki ustanovnega občnega zbora. Zadružne mestne mlekarnice morejo služiti tudi kot centrale za izvoz mleka — nespametno pa bi bilo vlačiti mleko iz preveč oddaljenih krajev v mestne centrale v svrhu predelave v izdelke, kajti mleko vsebuje 88 odstotkov vode, katero je škoda prepeljavati po 50 in 100 km daleč po železnici in razni mlekarski odpadki se na deželi s pridom porabijo za krmo prašičem, po mestih pa največ končavajo v kanalu.

II. Maslarstvo. Vsaka vas bi mogla imeti v svoji (zadružni) lasti en posnemalnik, na katerem bi vsak kmet posnel enkrat ali dvakrat na dan odvišno mleko svojih krav, posneto mleko vzel s seboj za porabo v gospodarstvu, smetano pa prepustil oskrbovalcu posnemalnika, da jo odda v večje zadružne centrale, ki izdelujejo presno maslo. Večji trgi zahtevajo velike množine enoličnega blaga, vsaka maslarna pa izdela maslo razlikujoče se kakovosti — zato so male maslarne v bodočnosti, ko se bomo pečali največ z izvozom v inozemstvo, izključene oziroma nimajo pravice do obstanka. Za izdelavo presnega masla rabimo le smetano — zato je nespametno voziti mleko od vasi do vasi, čim bi naj imela n. pr. vsaka fara svojo mlekarno. Kakovost presnega masla se tvori med zorenjem smetane in med međenjem v pinji — toraj mora oskrbovalec posnemalnika le skrbeti, da pride smetana še sladka v centrale, kar je s pasteriziranjem lahko doseči, osobito ker je primerno gosta smetana manj podvržena kisanju kakor mleko. Iz tega vidika bi bilo mogoče dobivati v Ljubljano n. pr. smetano cele Kranjske in šele tukaj izdelati fino presno maslo za izvoz. Gospodarska plat pa kaže za kmeta to-le sliko: iz latvie se dobi kot največ 3—3 in pol kg presnega masla na 100 l mleka; izkuha se 2—2 in pol kg masla, ki se sedaj prodaja najdražje po 85 K kg — kmet dobi toraj okrog 2 K za liter mleka; centrala pa bi mogla plačati pri cenah presnega masla 100 K najmanj 4 K za tečšo enega litra mleka oziroma 110 K za odstotek tolsče, po Gerberju določene (mlek pri nas ima 3 in pol do 4 odstotke tolsče, čisto tudi več) — po tačasnih cenah presnega masla.

Gospodarski obzornik.

Elektrarna na Završnici.

Zadnji deželni zbor in odbor kranjske dežele je l. 1908 do 1915 izvršil po celi deželi dela v prid celega naroda, kakršnih najbrž tudi v 50 letih ne bomo izvršili, če se ves svet iz korenine ne poboljša. Plačila in hvaležnosti ni doživel, tudi pri elektrarni na Završnici je doživel veliko nasprotovanja in zabavljanja. Za to pa smo uživalci te elektrike zdaj kaznovani, ker vsaj zdaj, ko vode tako primanjkuje, da dela samo 6 ur na dan in se je bati še hujšega, ker moče le ni in ni.

Pa še druga nevarnost je tu. Odkar ni več deželnega odbora, ni gospodarja in kapitalizem že zija, da bi nam jo požrl. Banke bi jo od jeroba rade v zakup vzele, najprej za 10 let, ko bodo pa drogi segnili in bo treba drugih poprav, bodo pa reklye, zdaj pa kupimo, čeprav je vse zanič, bomo pa manj dale.

Ljudstvo se je sicer vzdignilo kakor en mož, po celi gorenji Gorenjski, zadnji teden ni bilo skoro družega govorjenja, kakor: bankam je ne damo! Če si vlada ne bo postavila naravnost proti ljudstvu na stran kapitalistov, je prvi naskok odbit. Na shodu, ki ga je vlada sklicala, da sliši mnenje ljudstva in se je vršil 18. decembra na Breznici v dvorani izobraževalnega društva, je vsaj dvesto mož iz radovljiškega in kranjskega okraja soglasno reklo: bankam ne, občine, prizadete, naj prevzamejo. Pa s tem je še le na eno vprašanje po ljudstvu odgovor dan. Bo še dosti za premisliti, da se prav izvrši. 27. decembra ob 9. uri bo zopet imela brez povabila vsaka občina par mož poslani na Breznico, na posvetovanje, kako se bo denar zbral, kako dogovorilo z vlado, h kateri se bo ožji odbor takoj poslal. Tu pa mislim, da sami občinski odborniki ali drugi izvoljeni domačini ne bodo vsemu kos. Treba bo vprašati za svet inženere in juriste in finančnike, kaj bo treba pri elektriki najprej do-

polniti, do kam bi sedanja moč se dala izpeljati, ali bo kazalo takoj ali pozneje povečati, da se vsa voda izrabi. Ali se naredi še večja na Savi in ali se oboje združi ali vsako posebej upravlja. Kako bi občine preskrbele denar, kake 4 milijone bo takoj treba za dolg plačati; strašili so te dni, da je dolgá 33 milijonov. Pa je le par milijonov, pa še to le za te reči, ki so bile zdaj dozdane, in da se tudi v Bohinj napelje. Če pa se bo ta reč povečala in tudi na Savi kje naredila elektrarna, da bo tudi za Ljubljano, bo pač treba na sto milijonov, pa to bo treba še premisliti in preračunati, ali se bo izpačevalo.

Veščaki bodo morali tudi povedati, kako naj prizadete občine denar skup spravijo, kaj in kdo bo imel kaj govoriti, kako bi se zavarovalo, da bi pozneje le ne prišlo kapitalistom v roke. Tudi to vprašanje na glas vpije: treba je deželnega ali pokrajinskega zbora, izvoljenega od ljudstva, ki bo imel pravice imeti lastnino, pravico do nekaterih vrst davkov, da bo za potrebne kraje kaj naredil, tudi če se ne bo takoj in vidno izplačevalo in ki si bo izvolil odbor, ki bo gospodaril z deželnim imetjem in varoval koristi dežele, naj bode že združena Slovenija ali pa sama mlada Kranjska; s tem bi bilo tudi rešeno vprašanje, kdo bo podedoval lastnino bivše Kranjske, sicer se bodo otroci stepli zanjo, ali pa jo bo jerob prodal in napravil.

Anton Pevc:

Organizacija zadružnega mlekarstva.

(D dalje.)

I. Odprodaja mleka. Zadružno mlekarnstvo je poklicano zalagati z dobrim mlekom domača mesta in industrijska središča in šele preostanek oddajati v inozemstvo — v vsakem mestu in središču je zato na mestu

III. Sirarstvo. Izdelave sira ni mogoče centralizirati, ker vsako pravažanje mleka zmanjša njegovo sposobnost za sir. Sirarnice bi bile na mestu v večjih vaseh, kjer bi se moglo lahkotno zbirati povprečno 500 l mleka na dan pri trdem sirarstvu s 300 l na dan pri mehki in poltrdem sirarstvu: tako trdi kot mehki siri imajo pri nas bodočnost, bodisi za konsum v lastni državi, bodisi za izvoz. Sirarstvo zahteva dobro discipliniranega kmeta, ki pazi na zdravje živine in iz lastnega nagiba zadržati doma vsakokrat mleko vsake krave, pri kateri bi opazil kak nered — ter zahteva dobro izvežbane sirarje, kateremu so znani vsi pripomočki tehnike, čim naj izdeluje prvovrstno blago enolične kakovosti in ne le »sir brez kakovosti«. V sirarstvu se je najboljšo obnesel v Švici običajni način najemodaje sirarni sirarjem oziroma upravljanje sirarni v riziku privatnih podjetnikov. V sirarni je sirar (vrhu dobrega, za sir sposobnega mleka) lakorek, vse in le od njega zavisi uspeh ali neuspeh obrata; zadruge rade štedijo pri uslužbencih, se ozirajo premalo na strokovno usposobljenost in ves odbor se pusti čisto povsem snafarbiati na strokovnem polju od mladega obalina-sirarja, posledica so ogromne izgube in propast zadruge — privatni podjetnik je bolj previden in zna bolje preценiti in ceniti svoje uslužbenec, čim sirarne kot strokovnjak eventualno sam ne vodi. Naš Bohinj danes imenitno uspeva, ker se ves sir mlad sproti prodaja; pred vojno je Bohinj obračunaval po 7—9 vinarjev za liter mleka, kadar so zadružne mlekarne drugod plačevale po 12—16 vinarjev za liter mleka; bohinjski sir je bil najcenejši in skvarilo se ga je vsako leto veliko ljub izbornemu mleku — ker bohinjski sirar ni večak v svoji stroki, marveč sirar na dobro srečo, največ vsled prevelike štedljivosti Bohinjcev napram svojim sirarjem. Reči je torej: izdelave sira ni mogoče centralizirati, pač pa se mora centralizirati upravljanje sirarni v rokah družb, ki razpolagajo s strokovnjaki in z dobro izvežbanimi in discipliniranimi uslužbenci.

IV. Kondensirano mleko za trgovsko in vojno mornarico se proizvaja sploh le v velikih centralah. Pri dobavi kazeina v tehniške svrhe, ki se proizvaja tam, kjer ne morejo vsega posnetega mleka porabiti za živino, so navadno centralne le sušilnice in promet s posušenim kazeinom.

Vse moje misli o organizaciji zadružnega mlekarstva izvenijo v centraliziranju — vendar ne menim pri tem centraliziranje lastništva, marveč predvsem centraliziranje upravljanja zadružnih mlekar, — centraliziranja skrbi za dobro vodstvo zadruge, ki bodo v bodočnosti znatno večje kakor v preteklosti. Ali naj tako centralizacijo izpelje Gospodarska zveza ali naj se osnuje nova Mlekarska zveza, je postranski pomena, važno je le, da bo družba, kateri se bo poverila ta naloga, razpolagala z zadostnim početnim kapitalom, kajti lastništvo central si bo ista vsekakor pridržala. Boljše bi po mojem mnenju bilo, da se mlekarstvo priklonji kot oddelek Gospodarski zvezi, že vsled velikih stroškov samostojne pisarne morebitne nove Mlekarske zveze. — Pri centra-

liziranjem upravljanju mlekarstvih zadrug ni prezreti tudi davkov, ki se bodo zmanjšali v korist kmeta, ker bo le ena davkarja prodajala sitnosti.

Naše zadružništvo in sploh industrijelno mlekarstvo bo prepuščeno samemu sebi, zato se mora združiti v močno enoto, če naj popolnoma ne propade. Pred vojno smo imeli deželno mlekarško šolo in 3 deželne mlekarške strokovnjake (mlekarskega nadzornika, inštruktorja in sirarja v Bohinju) sedaj mlekarške šole nima vsa Jugoslavija in edini mlekarški inštruktor se bo prelevil v okrajnega ekonomista — brez šolanih oziroma zadostno izvežbanih mlekarjev in mlekaric pa ni zadružnega (industrijelnega) mlekarstva in brez zadostnega strokovnjaškega nadzorstva je kakovostni napredek pri mlečnih izdelkih nemogoč, osobito ker slovenskemu mlekarju tudi ni na razpolago strokovno slovstvo, vsled česar mu je odvzeta možnost nadaljnega strokovnega vežbanja v lastnem delokrogu. Mlekarska enota mora zato takoj ustvariti svojo učno in poskusno mlekarico — zavedaje se, da naše mlekarstvo pred vojno ni doseglo poveljnega razvoja vsled neprimerne križanja s tujo živinorejo pri živinoreji in vsled nezadostno izvežbanega mlekarškega osebja (kajti maslar na Danskem se mora učiti 3 leta v maslarnah in nato posetiti še mlekarško šolo in sirar v Švici prebije najmanj 2 leti kot učenec, nekoliko let kot solilec in skladiščnik, pozneje pomočnik in šele po obisku mlekarške šole se usposobi za samostojnega mojstra — mlečni izdelek za svetovni trg ni delo amaterjev. Istotako mora mlekarška enota obrniti vso pozornost na uvoz mlekarstvih strojev in drugih mlekarstvih potrebščin, kajti vsi viri, ki so kedaj zalagali naše mlekarne, so danes v inozemstvu in vsak majhen drobec naročati posamič iz inozemstva, je silovito nerodno; manjša popravila so vedno potrebna Alfov monter z Dunaja danes več ne poseča mlekarne.

Mlekarstvo je dobičkanosno za kmeta in za podjetnika, čim je organizacija dobro izpeljana in čim so s primerno centralizacijo upravni stroški na liter mleka čim nižji. V prvem početku skoro potrebuje podpore tujega kapitala, pozneje pa si obratni kapital ustvari samo. Tudi svojo mlekarško šolo si bodo lahko vzdrževale mlekarne v Sloveniji, ker se tudi taka lahko obrestuje s proizvodnjem tehniških ali boljše bakterioloških pripomočkov, brez katerih moderno mlekarstvo ne more izhajati. V strokovnih krogih prevladuje mnenje, da slovensko kmetijstvo iz Belgrada ne sme veliko pričakovati, marveč se sme zanašati le na moč svojih strokovnih organizacij — v podporo tem organizacijam in s tem napredku našega kmetijstva pa more veliko prispevati zadružno mlekarstvo. Želel bi, da bi vsi merodajni krogi na deželi posvetili mlekarstvu zopet isto pozornost kakor v letih 1903—1906, ko je odmeval klic »vsaka fara svojo mlekarico«, vendar danes z zavestjo, da mala edinica ne predstavlja nič, marveč da bodi vsaka majhna mlekarica na deželi le podružnični del večje centrale, če ne že v lastništvu, tak vsaj y. upravi.

Poljedelski svet.

Dne 12. t. m. je pričel v Belgradu zborovati poljedelski svet. Od naše strani zastopa kmetijsko zadružništvo v tem svetu znani strokovnjak in poslanec g. Vladimir Pušenjak. Zdi se nam nepotrebno še posebej poudarjati veliko važnost tega sveta za kmetijski stan.

Zavarovanje proti toči.

Ta dan se je pričelo z razpravami ter je prišlo kot prvo na vrsto poročilo o zavarovanju proti toči. V tozadavnem načrtu zakona se predlaga obvezno zavarovanje; država pusti vsako leto po komisiji, sestoji iz državnega kmetijskega uradnika, davčnega uradnika in enega gospodarja iz občine, ki je dovršil kako kmetijsko šolo, škodo po toči preценiti in vso dognano škodo razdeliti sorazmerno kot doklado na celo vsoto državnega neposrednega davka. Poročevalec je omenil, da je znašala škoda po toči leta 1921. 78 milijonov dinarjev (Srbija nad 26 mil., Makedonija nad 19 milijonov, Bosna 6 mil., Hrvaška 1.1 mil., Crna gora 775.000, Dalmacija 22 mil., Slovenija 2 milijona dinarjev). Po načrtu nimajo pravice do odškodnine v slučaju toče občinska, okrajna, državna, vakuška, samostanska in cerkvena posestva, ako te ustanove same obdelujejo posestva, posestniki sadonosnikov in vinogradov pod 10 a, ako niso kmetovalci, posestniki sadonosnikov in vinogradov, ki ne rode, ter drevesnice in trsnice, nadalje posestniki vinogradov, ki so nasajeni z direktno rodecimi hibridami ameriške trte (n. pr. šmarnica) in slednjim posestniki, ako toča ne uniči več ko 20 odstotkov žetve ali trgatve. Po poročilu se je razvila živahna razprava o tem, ali naj vzame zavarovanje v roke država, zadruge ali delniške družbe in ali naj se naloži doklada na vse neposredne davke ali samo na davke kmetov, ali naj bo zavarovanje obvezno ali fakultativno itd. V imenu Slovencev sta govorila poslanec VI. Pušenjak in tajnik kmetijske družbe I. Lah. Poslanec VI. Pušenjak je pozdravil načrt zakona kot nujno potrebo časa, se zavzel za obvezno zavarovanje, katero naj vzame država v roke, ker je zavarovanje potom delniških družb predrago, kakor tudi za to, da se naloži doklada na vse neposredne davke, ker mora tudi kmet v obliki davka prispevati za razne ustanove, n. pr. gledišča, muzeje itd., katera on ne uporablja in ker je v interesu vseh, da se povzdigne pridelovanje, kakor tudi radi tega, ker so v državnem proračunu za napredek kmetijstva zelo skromne vsote, dočim so za druge stanove določeni zelo visoki zneski. Omenil je, da bo v podrobni razpravi stavil spreminjevalne predloge glede sestave komisij za preценitev škode in glede določb, po katerih so gotove vrste posestev oz. posestnikov izključene od povrnitve škode po toči, dočim bi morale doklade na neposredni davek plačevati. — Tajnik I. Lah omenja, da slovenski kmetje željno pričakujejo ta zakon, želi, da bo zavarovanje obvezno, katero vzame država v roke. Na to se je izvolil odbor 5 članov, ki mora proučiti ves zakon in podati poročilo,

Železniški tarifi in naš kmet.

Dne 13. dec. so razpravljali o železniških tarifih z ozirom na kmetijstvo. Poročal je profesor dr. Frnagaš, ki je med drugim izjavjal:

Naša železniška politika mora stremiti za tem, da dobimo najboljše in najhitrejše zveze z inozemstvom in s kraji, kjer pridelajo premalo živeža in da se tarife prilagode vrsti blaga. Kot najnujnejše zveze priporoča proge Belgrad—Pančevo, Koprivnica—Varaždin—Ljutomer in izpopolnitev zveze z Jadranskim morjem. Glede tarifov poudarja poročevalec, da so se tarifi pri poljskih pridelkih v dosti višji meri zvišali kot tarifi pri industrijskih predmetih. Z več zgledi pojasni poročevalec našo neugodno tarifno politiko. Voznina za 1 stot pšenice iz Newyorka na Dunaj je samo za 3 K višja kot voznina iz Zagreba na Dunaj; velika je nevarnost, da bo Amerika tekmovala z našim žitom. Radi previsokih tarifov smo izgubili Češkoslovaško kot trg za naša vina. Italijani so s Češkoslovaško sklenili pogodbo za dobavo 1 milijona hl vina, mi pa imamo 1 in pol do 2 milijona hl vina za izvoz, a ni — odjemalcev.

Strašno pomanjkanje vagonov.

Poleg visokih tarifov ovira cel naš promet pomanjkanje vagonov. Rabimo 60 tisoč vagonov, a imamo na razpolago le 15 tisoč vagonov. Po končanem poročilu se izbere odbor 5 članov, da sestavi resolucijo za razpravo v plenumu.

Kmetijski osebni kredit.

Poljedelski minister proti zadrugam.

Nato je prišlo na vrsto poročilo o kmetijskem osebnem kreditu, o katerem je poročal M. Štibler.

Predloženi načrt zakona je tretji v teku tega leta. Prvotni načrt je bil referent sam in predlagal, da se ustanovi Glavna kreditna zadruga v Belgradu, kateri naj da država potrebna sredstva na razpolago, da more podeljevati kredit zadrugam oziroma Zvezam zadrug in poleg tega tudi kotarskim pripomočnim zakladom v Bosni in hranilnicam (okrajnim ali občinskim) v Sloveniji. Ta predlog je zadruga organizacija sprejela kot edino umesten, a kljub temu je kmetijsko ministarstvo predložilo drug predlog, po katerem se cela akcija izroči Upravi fondov. Ko se je zvedelo za ta predlog, so protestirale vse zadrugne organizacije, zoper ta način rešitve vprašanja kmetijskega kredita. Uspeh tega protesta je kompromisni predlog, po katerem se določa Glavna kreditna zadruga kot organ za kreditiranje zadrugnim ustanovam, in Uprava fondov kot organ za nezadrugne kmetovalce. Država da začetno glavnicu v znesku 100 milijonov dinarjev, nadalje vsako leto 10 milijonov dinarjev, dokler ne doseže vsote 250 milijonov dinarjev, razen tega vsako leto tretjino čistega dobička razredne loterije, in sicer brez obresti na razpolago. Glavni kreditni zadrugi, kakor tudi Upravi fondov pripade polovica teh zneskov, a Uprava fondov zahteva 6 odstotne obresti. Zadrugne zveze plačajo 2 odstotne, njihove članice 4 odstotne, a posojiljemalci največ

6 odstotne obresti. Po poročilu se je od večine govornikov poudarjalo, da naj to vrše le zadrugne organizacije, govornilo o državnem nadzorstvu zavoda, o Upravi fondov, o kmetih nezadrugarjih in. Posl. Vlad. Pušenjak omenja, da je za zadrugarje sprejemljiv le prvi načrt zakona, poudarja, da bodo kmetje pristopili k zadrugam, ako bodo dobili cen kredit, da se radi tega ni treba brigati za nezadrugne poljedelce, govori proti državnemu nadzorstvu nad zadrugami, omenja, da se peča Uprava fondov večinoma z hipotekarnimi krediti in da je popolnoma nepotrebno ustanovljati agencije in podružnice Uprave fondov, ker imamo lepo število zadrug na razpolago; končno želi, da poljedelski minister označi svoje stališče. Minister Pucelj izjavi, da je potrebno, da se sprejme kompromisni predlog, po katerem se dela razlika med v zadrugah organiziranimi in med neorganiziranimi kmeti, ker sicer je nevarnost, da se sprejme predlog, po katerem so popolnoma izključene zadrugne. Minister poudarja, da upa, da se bo tokom časa delo doseči, da bodo akcije o podelitvi kmetijskega osebnega kredita vodile le zadrugne.

Zasedanje poljedelskega sveta bo trajalo okoli 1 tedna. O vseh njegovih posvetovanjih in sklepih bomo točno poročali.

Gospodarska obvestila.

DENAR.

Vrednost tujega denarja.

Denar	12. dec.	16. dec.	19. dec.
	K v	K v	K v
Ameriški dolar	255 —	260 —	265 —
Avstrijska krona	— 5	— 4	— —
Češkoslovaška krona	3 05	— —	— —
Angleški funt	— —	— —	— —
Francoski frank	— —	— —	— —
Italijanska lira	11 50	11 95	— —
Bolgarski lev	1 90	1 76	— —
Čarški rubel	— 27	— 25	— —
Grška dramma	— —	— —	— —
Nemška marka	1 50	1 45	— —
Rumuński lej	2 08	2 10	— —
Šv carski frank	— —	— —	— —
Poljska marka	— —	— —	— —
Mažarska krona	— —	— —	— —

g Ponarejeni 100 dinarski bankovci baje krožijo po Ljubljani.

g Glede vojnih posojil je finančni minister na tozadevno vprašanje Jugoslovanskega kluba odgovoril, da naša država ni dolžna vzeti nase avstrijska vojna posojila, katerih obveznice je lastnikom odvzela na potrdilo ter jih bo odposlala v Pariz, kadar se sestane komisija, ki bo določila, kako naj se poravnajo avstrijsko-ogrski dolgovi. Kolikor bo ta komisija določila, toliko se bo plačalo, toda ne iz naše državne blagajne.

g Popis avstroogrskih vojnih posojil. Doznavamo, da zbira oddelek za kmetijstvo pokrajinske uprave za Slovenijo v Ljubljani material za očuvanje koristi tistih korporacij, ki so podpisale kako avstroogrsko vojno posojilo. Občine bodo ta vojna posojila popisovale do 15. januarja 1922. Pozivljamo občinske urade, zadrugne in razne druge občekoristne institucije, da pri občinskih uradih pravočasno prijavijo vrsto, serijo in iznos posameznih avstroogrskih vojnih posojil, ki so jih podpisale.

Interesente opozarjamo na tozadevna razglasila, ki jih bodo občinski uradi objavili.

CENE.

g Žitni trg. Cene žitu so stalne. Zelo se kupuje nova koruza, zato cene še vedno raste, ker je nova koruza še vedno cenejša kot pa stara, zato se je tudi več proda. Stare koruze ni veliko, mnogo se je kupi za mletev, ker nova še vedno ni toliko suha, da bi se mogla mleti. Po ovsu se je pričelo živahno povpraševanje. Pšenici kakor tudi moki so cene ostale neizpremenjene, pa se zdi, da bodo te cene tudi ostale. Novi Sad, Pšenica 1430 do 1435, ječmen 840 do 1000 K, oves 850 do 875 K, nova koruza 1060 do 1080 K, moka št. 0 1950 K, za kuho 1850 K, krušna 1750 K za 100 kg.

g Mariborski trg. Cene volov so na zadnjem semnju poskočile pri kilogramu za 2 do 6 K. Najvišja cena, ki se je dosegla, je bila 26 K. — Cene prašicem so bile sledeče: 4 tedne stari prašiči 120 do 150 K, 5 do 6 tednov stari 200 do 250 K, 6 do 8 tednov 260 do 350 K, 4 do 6 mesecev 700 do 850 K, 8 do 10 mesecev 1200 do 1600 K, 1 leto 2500 do 3500 K za 1 komad. Plemenske svinje 1 kg žive teže 28 do 30 K, polpitane svinje 1 kg mrtve teže 34 do 40 K.

g Bučno olje se vedno bolj draži, ker so dobili hrvatski židje dovoljenje za izvoz bučnih jedre v Italijo in druge države. Liter bučnega olja stane sedaj v Mariboru 68 do 72 kron.

g Seno stane sedaj v Mariboru 750 do 800 kron 100 kilogramov, slama pa 300 do 400 kron.

g Ajdovo pšeno stane v Mariboru 22 do 25 kron liter.

g Zakon proti draginji je bil sprejet v zakonodajnem odboru. Pomagal ne bo nič, dokler bodo imeli glavno besedo v naši državi svobodomiselnih brezvestnik kapitalisti in bankirji.

g Cene hmelju so na Češkem padle. Hmelj plačujejo po 5000 češkoslov. kron. Najvišje cene so 5500, najnižje pa 4000 češkoslovaških kron.

ZIVINA.

g 80 milijonov kron je dal poljedelski minister Pucelj zaslužiti onim sedmim veletrgovcem, ki jim je prepoceni prodal nemške vole. Kmet pa gara in se poti, da spravi tisočak za davke s kupaj, dočim »kmetijski« minister kar milijone siplje v žrelo kapitalistov na račun kmetov. Če je in koliko bo dobila samostojna kmetijska stranka od tega dobička, nam žal ni znano.

g Izvoz živine v Italijo. Kakor poroča ministarstvo za zunanje stvari, je italijanska vlada dovolila uvoz živine iz naše države v smeri Trst in Ankona, toda samo po morju. Zato je poljedelsko ministarstvo odredilo, da se živina, t. j. goveda, ovce in svinje, namenjene za izvoz v Italijo, smejo do daljnega tvoriti samo v Biku, Šibeniku, Splitu, Družu in Kotoru, kjer se nahajajo obmejne veterinarske postaje. Z železnico se živina ne sme izvažati niti za Italijo, niti za Reko. Živina, ki se iztovi na železniški postaji v Bakru, se bo prevedla do pristanišča v Bakru, kjer se bo vkrcala za namembni kraj. Gonja in prevoz živine

po cesti od Bakra preko mesta na Sušak je pr. povedan.

g Za kozjerejece. Plemenski kozel čiste sanske pasme, ki je stal dosečaj pri g. Alojz Ladiha v Zgornji Biski, se je dal v oskrbo g. Alojziju Kosenini, Koeze 9. Skočnina za tega kozla je določena na 15 kron. Drugi plemenski kozel sanske pasme stoji pri g. Ivanu Skale, Zelena jama št. 195. Skočnina 12 kron. — Oddelek za kmetijstvo, Ljubljana.

DAVKI.

g *Se nov davek!* V finančnem odboru je bil sprejet predlog, da se uvede v svrhu kritja dohodkov za duhovščino poseben davek, ki bi se plačeval po veroizpovedanjih. Ta davek naj bi pripomogel, da se nekaj zmanjšajo izdatki posameznih ministrstev. Da bi se pa znižalo število vojaštva in s tem tudi izdatki in število visokih uradnikov, pa ni ničesar slišati.

g *Breme centralizma.* Sloveniji je bilo letos do 10. oktobra predpisano 145 milijonov davkov, štirikrat večji Srbiji s Črno gorjo 149 milijonov, dvakrat večja Hrvatska z bogato Slavonijo pa 167 milijonov. Naš denar gre na jug in drugi žive od nje, mi pa se krivimo pod davčno težo. Vedno bolj čutimo, kaj je centralizem. Tudi samostojneži čutijo razen Puclja.

PROMET.

g *Novo povišanje železniških tarifov* naši državi. S 1. januarjem 1922 so nameravali povišati tarife za prevoz potnikov in prtljage za 15 odstotkov, za blago pa za 10 odstotkov. Ministrstvo za promet sedaj izjavlja, da se to za sedaj ne more izvršiti vsled tehničnih težkoč, ali po domače povedano, ker vlada zmeda. Hvala zmeda, zato se s 1. januarjem tarife ne povišajo, gotovo pa je, da se bodo kak mesec pozneje.

g *Nov most čez Krko pri Cerkljah.* Dolgoletna želja stoterih se bo — upamo — uresničila. Načrt in proračun sta narejena. Prispevke bomo začeli zbirati v najkrajšem času. Vse, ki ste voljni kaj prispevati, prosimo darov. Obenem pa opozarjamo okolice, da ima pravico zbirati prispevke le oni, ki se izkaže s pooblastilom in nabiralno polo, ki je žigosana z žigom: »Odbor za gradbo mostu čez Krko pri Cerkljah«. — Upanje imamo, da bo most, ako nas bodo vsi prizadeti vsaj po svoji moči podpirali, do prihodnjega poletja gotov. V domači občini je navdušenje zelo veliko in volja neomahljiva. Cerklje na Dolenjskem, sredi decembra 1. 1921. — Odbor za gradbo mostu čez Krko pri Cerkljah.

RAZNO.

g *Razpis mehkega lesa.* Obratno ravnateljstvo južne železnice razpisuje dobavo 1600 kubičnih metrov mehkega lesa v 40783 različno dolgih komadih. Ponudbe do 10. jan. 1922.

g *Tečaj za ribogojstvo.* Pokrajinska uprava za Slovenijo, oddelek za kmetijstvo, namerava prirediti v ribjem vališču na Bledu dva tridnevna tečaja o umetnem ribogojstvu, in sicer bi prvi tečaj, ki bi se imel vršiti okrog novega leta, podajal navodila za pridobitev in valitev ribjih iker,

a drugi tečaj spomladi bi obravnaval odgojevanje in nasajanje ribjega zaroda — Tečaj bode vodil rib. konzulent prof. Ivan Franke. Prijave je poslati z ozirom na omejeno število udeležencev čimpreje, najkasneje pa do 24. t. m. na Pokrajinsko upravo, oddelek za kmetijstvo. Potrebni, manj premožnim interesentom bo imenovani oddelek Pokrajinske uprave podeljeval podporo po največ 300 K za vsak tečaj. Prosnje za podporo s potrebnimi prilogami je istotako vložiti do zgoraj označenega dne pri oddelku za kmetijstvo. — Katere dneve se bodo vršili tečaji, se pravočasno objavi potom dnevnega časopisja.

g *Mariborski proračun* za l. 1922. izkazuje 15 milijonov 213 tisoč 328 K izdatkov in 8 milijonov 518 tisoč 456 K prejemkov, torej primanjkljaj v znesku 6 milijonov 894 tisoč 872 kron.

g *Ukinjene gozdne globe.* Ministrstvo za šume in rude je na zahtevo poslancev Ljudske stranke izdalo naredbo, da se kmetje oprote glob za vso škodo v gozdovih, dokler še ni bila ustava uzakonjena, to je za škodo, ki je bila izvršena do dneva sv. Petra t. l. Te gozdne globe se ne bodo pobirale. Ali to ne velja za tisto škodo v gozdovih, ki je bila storjena po prazniku sv. Petra.

g *Grabljenje listja po gozdovih,* v kolikor to ne škoduje nasadam, je odločilo ministrstvo za gozde in rudnike, da morajo veleposestniki in oskrbniki državnih gozdov proti plačilu uradno določene pristojbine dopustiti. Listje se mora porabljati samo za steljo domače živine.

g *Letošnja letina v Južni Srbiji* je bila zelo dobra. Žita za izvoz je do 10 tisoč vagonov, samo vagonov nimamo.

g *Za naš denar.* Načelnik našega poslanstva v Parizu dobiva poleg redne plače še 200 frankov dnevnic na dan, to je 4000 kron na dan, podnačelnik 150 frankov, drugi po 120 fr. Dr. Gosar je zahteval v finančnem odboru, da se znižajo dnevnice na 50 frankov.

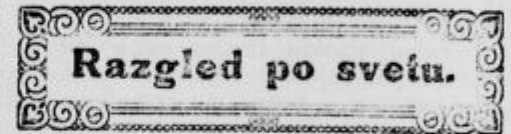
g *Še bo kmet plačeval!* Dosedanjih 18 okrajnih glavarstev v Sloveniji bodo razdelili v 51 sreskih načelstev. Treba bo torej 33 novih postopij samo v Sloveniji, kaj šele drugje. 200 tisoč državnih uradnikov v celi državi se bo na ta način najmanj popetorilo. Te centralistične dobrote so nam pokrbeli samostojneži, poltjajdemokratije in socialisti. Še bo kmet plačeval!

g *Ribarske pogodbe z Italijo,* po kateri bi smeli italijanski ribiči loviti ribe ob našem morskem obrežju, noče odobriti naša država.

g *Kisik za obrtnike.* Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22 je preskrbel za obrtnike večjo množino kisika. Interesentje naj prijavijo svoje potreščine na gornji naslov čimpreje.

d *Pospeševanje domače čipkarske obrti.* Opozarjamo na trgovino s čipkami, ki izvira iz naše domače obrti! Glavno delo v tem oziru opravlja glede organizacije čipkaric v Sloveniji: Osrednja čipkarska zadruga v Ljubljani, Stari trg 21. Želeti bi bilo, da bi občinstvo uvidelo, da treba najintenzivneje podpirati razvit domače produkcije. Čip-

karska zadruga ima sedaj 10 poslovalnic, katere se nahajajo na Gorenjskem in Notranjem. Ne očila sprejema zadruga pisarna v Ljubljani, Stari trg 21 vsak delavnik od 9. do 12. in od 15. do 18. ure in sicer po vseh, ki so v pisarni na vpogled. Nekateri vzorci se lahko takoj kupijo, drugi se po izbori naroče. Klekljane čipke so brez kć kurence v vsakem oziru, trdne in lepe, izdelane iz najboljšega lanenega sukanca ter tako priljubljene, da ni dosečaj zadruga izgubila niti enega naročnika, ki je enkrat kupil pri njej. Kot vidrijske čipke uživajo svetoven sloves. Zadruga dobavlja izdelke v celo Jugoslavijo, na Francosko in je sedaj celo z Ameriko v najgibnejši kupčiji. Opozarjamo pri tej priliki na ponarejene čipke, ki so na videz podobne pristnim od Osrednje čipkarske zadruge ter krožijo brez firme, a so iz bombažastega sukanca, ne drže dolgo in tudi nimajo tistega značilnega leska kot čipke iz lanu. Osrednja čipkarska zadruga nima namo namena negovati domačo obrt, nego tudi ohraniti izdelkom dober glas, zato opozarjamo pred nakupom ponarejenih neprijetnih čipk. Trgovcem in posredovalcem daje zadruga znaten popust.

ČESKOSLOVASKA.

Moralna pokvarjenost se širi med mladino na Čekoslovaskem. Vlada je oskrbela celo vsam prodavan za profesorje, učitelje in vzgojitelje, da bi se jim pokazala pota in sredstva, kako ovcari moralno pokvarjenost. Star vsučilski profesor medicine je rekel v svojem predavanju: »Boga so odstranili s prestola, zato pa molijo sloto tele in služijo sužensko prostituciji. Človestvo mora nazaj k Bogu in vzgojitelji morajo iznova podpirati duhovnika v njegovem delovanju.«

Avstrijski predsednik republike dr. Hainisch je dospel v Prago, kjer se je sešel s čekoslovaskim predsednikom dr. Masarykom. Gre za delovne politične in gospodarske določitve. Menda se bo Avstrija pridružila mali antanti. Madžari se tega zelo boje, ker bi ostali potem popolnoma osamljeni. Zato se med njimi pojavljajo glasovi, naj bi se tudi Madžarska pridružila mali antanti.

KONFERENCA V VASINGTONU.

Amerika, Anglija, Francija in Japonska so sklenile četverostrano. Natučno so si razdelile območje v tibetomskih vodah, glede Kitajske so se domenile, da bodo podrobno pozneje razpravljale o njej, vsak spor glede vzhodnoazijskih vprašanj se mora predložiti razsodišču, in vojska se more napovedati sele, če razsodišče v 6 mesecih ni rešilo pritožbe Bredove se bo gradilo v Angliji, Ameriki in Japonski v razmerju 5:5:3. — Dasiiravno papirnati dogovori nič ne drže, če ni vesti, vendar je ta dogovor vojni nevarnost, ki je zelo grozila iz Daljnega vzhoda, znatno potisnil v ozadje.

ALBANIJA.

Italija bi se rada čimpreje vsedla na Balkan, da bi tako svoji industriji zagotovila dober gospodarski trg. Zato neprestano rovari v Albaniji proti Jugoslaviji in agitira zase. Jugoslovonom prijazno vlado v Tirani so strmoglavili in na njo mesto postavili nekoga Hasan beg Prišćca. Toda nezadovoljstvo je bilo tako splošno, da je moral moč drugi dan že odstopiti. Sedaj zbirajo italijanski agenti podpise po Albaniji za prošnjo na Zvezo narodov, naj le-ta pooblasti Italijo, da naredi red v Albaniji.

gim letovinarjem znana cerkev sv. Marjete, druga manjša pa je bolj v skritem robu hrba »Peterbenka« na »Petelinu«. Kakor drugod, tako je tudi pri nas, obe imenovani cerkvi je vojna oropala zvonov. Lako zvestostno e bilo, ko ob večjih praznikih nismo čuli tako priljubljene nam zvonjenja po naših vrhovih. Da se tej tihoti čim preje odpomore, smo lanske božične praznike zatekli s pripravami in pobiranjem za naše nove zvonove, sklenili smo namreč napraviti jeklene zvonove za obe naši cerkvi, in res nam je bila sreča mila, staroznamenita podružnica sv. Marjete je letos o Veliki noči že imela tri nove zvonove, ki so dasi ravno jekleni, zapeli jako prijetno v naše splošno zadovoljnost, priznanje jim e izrekel celo vodja ljubljanske zvonarne g. Finigar. Vsi trije zvonovi tehtajo skupno 2677 kg, ter imajo glasove D, F, A. Tekom poletja pa je dobila k prejšnjemu malemu bronastemu zvončku še par novih jeklenih tudi naša mala priljazna cerkvice sv. Jakoba na Petelinu. Nova zvonova tehtata 744 kg, ter sta uglasjena na svojega prejšnjega bronastega brata »se«. Zal, nesreča pa je hotela, da so je ravno zadnji čas bronasti ubil, seveda smo ga dali takoj prelit, da ne bomo na zgubi. Tako se bo naša podružnica zopet postavila s šestimi zvonovi v dveh cerkvicah, kateri ste danes leto imeli le vsaka po enega. Seveda je bilo treba dosti truda, skrbi in poirtvovalnosti, da se je tekom enega leta v naši soseski, ki šteje razmeroma malo prebivalcev, napravilo kaj takega. Zato bodi tem potom izrečena javna zahvala vsem, ki so kaj darovali in pripomogli k našim zvonovom. Hvala tudi vodstvu tovarne na Jesenicah in zlasti odnotnemu livarskemu mojstru g. Fr. Torkarju. Vsem vrlim našim dobrotnikom želimo vesele božične praznike in srečno novo leto. — St. Marješčani.

POLJANE NAD SKOFJO LOKO

Prvi teden v adventu smo v naši fari po doljših 16 letih obhajali zopet enkrat sv. misijon. Upati je, da se je verska zavest in pravo krščansko življenje počivilo in utrdilo, ker je bila udeležba klub očitnemu p smehovanju in sirsatni agitaciji od strani nekaterih »Sokolov« in samostoičnežev proti misijonu vendar prav obilna. Ti nasprotniki sv. misijona so s tem čisto očitno pokazali, da jim ni mar za mralno povzdigo slovenske mladine. Čeprav se čisto sami pritožujejo čez današnjo surovost in podivjanost. Čeprav lahko vedo, da se zoper to surovost bori kulturna organizacija »Orel« in se trudi za leno krščansko življenje med našo mladino, vendar so naše »Orle« v »Domovini« prav črdo napadli: bodlo in orizlo jih je. Ker so ti mladeniči v orovskem krogu neustraseno javno nastopili pri skupnem sv. obhajilu in pri procesii kot častna straža presv. Rešnjega Telesa.

Da bi na ta črd napad v »Domovini« odzvarjali, nam niti zdaleč ne pride na um, ker tega struneneča lista itak res verem kristjan brez studa ne more brati. Pač pa danes »neznane«u dopisnemu konzorciju javno izrovemo, da nas nihče ne bo »napad«l niti nehamni ne bodo ovirali v nadaljnjem pravem kulturnem delu za moralno povzdigo naše ljubljene slovenske mladine, da ta mlada srca postanejo v pravi ljubezni do Boga, do vsakega bližnjega ljubeči in skupno do naše nove domovine Jugoslavije.

SKOCIJAN PRI MOKRONOGU.

Društvo se živahno razvija. Sezidalo si je v »Metelkovini« prostorno dvorano. Orlovka godba se je na novo počivila in nastopi prvič pri predstavi na praznik sv. Štefana. Smered je sledeči: 1. godba, 2. palle, mešani zbor, 3. govor d. medicina Jožeta Marjetič, 4. igra »Svoje«lavna Minka« v 4. dejanjih.

ST. PETER PRI NOVEM MESTU.

Naše nemilo »Grčevsko poslavlje«... (Sedajost, št. 21. I. 1921) se zaključuje. Zvedeli smo da je neročni mladenič sklenil svoje življenje v bolnici leno srovavien z Bogom. »Sokolskim« in sličnim »samostojnim« družščinam ki so iskale vzroka žrtve, pri naših »hujski« čih« duhovnikih se je tudi po pravici zapovedovalo molčati. Tak h »govornikov« ni našli več. — Ljudstvo v žurniji se tesneje oklepa Kmetrke zveze. Fantie mladeniči se resno in odločno zavzemajo za orlovsko organizacijo in Marijino družbo. Kličemo jim: ko-

režjo po začrtanih rotih za plemeniti cilji. Le v izrešitem krotiškem mišljenju in življenju je naš spas in utcha. Za Orle se gradi »D m«.

Tedenske novice.

Politične.

p Invalidske pokojnine. V zakonodajnem odboru je poslanec Ljud. ke stranke dr. Dulibič ostro ugovarjal, da dobivajo invalidi v Srbiji večjo pokojnino kot invalidi v bivših avstroogrskih pokrajinah. Predlagal je, naj se pokojnine izenačijo. Predlog ni bil sprejet.

p Za razdelitev Slovenije v dve oblasti se je izrekel mariborski občinski svet proti glasovom SLS, ki je povsod in dosledno proti centralizmu.

p Kaj piše že celo Slovenski Narod o sedanjih vladnih strankah? Liberalni Slov. Narod je zapisal to nedeljo slede o vednih pogojanjih za korita v Belgradu tole: Vse številne vladne krize povročajo skoro brez izjeme zgolj samopašni strankarski interesi in neutušljive osebne ambincije (koristi) Blagor države, dobrobiti splošnosti, to so danes pojmi, ki so postali našim politikom malodane tuji... Vsekdo se peha samo za svoje korito. Vsak politik ima samo to ambicijo, da postane minister ali pa vsaj upravni svetnik kakega dobičkonosnega podjetja... A ker je ministrskih foteljev še vedno premalo, se sedaj ustvarjajo še mesta državnih podtajnikov. Nova korita! Vse, kar je prav, to pa je že prehuda paprika, da bi jo mogla prenesti pohlevna duša državljanov... Mi to že celo trdimo, pa nas je poleg drugih tudi Slovenski Narod zmerjal, češ da smo protidržavni hujskači.

p Vsi socialisti v naši državi so se združili v socialistično stranko Jugoslavije s sedežem v Belgradu. Tako bodo tudi socialisti celo v strankarskem oziru popolnoma odvisni od Belgrada.

Domne novice.

VESELE IN SREČNE BOŽIČNE PRAZNIKE ŽELIMO VSEM NAROČNIKOM IN ČITATELJEM.

d Umrl je v Ameriki slovenski škof Jakob Trobec, star 83 let. Bil je četrti slovenski škof v Ameriki.

d Umrl je 12. dec. t. l. v Sostrem frančiškani p. Emanuel Jare.

d Umrl je 14. decembra pri sv. Lovrencu pri Mariboru župnik Ivan Vedečnik star 39 let.

d Umrl je v Ljubljani Franc Anžič, gostilničar in mesar na Karlovski cesti.

d Poset hrvatskih kmetov v Sloveniji. V nedeljo 11 t. m. je dospelo v Ljubljano 27 kmetov iz karlovške okolice, da si ogledajo nekatere gospodarske in prosvetne organizacije v Sloveniji. Najprej se posetili Domžale, kjer so prisostvovali orlovski akademiji, potem so odšli v Kamnik. Tu so si gledali naše gospodarske organizacije, zvečer pa so v »Kamniškem Domu« videli ljudsko igro, prirejeno od članov društva

»Kamnik«. Včeraj so si ogledali zbirnično elektrarno v Šmarci in druge naprave, na Homeu »a Društveni dom« in v Merušu slavninarsko zadrugo. V Ljubljani so posetili Jugoslovansko tiskarno. Zelo zadovoljni z vsem, kar so videli, so se ponoči vrnili v svojo domovino.

d »Kmetki dom« v Zagrebu name-rava zgraditi Radiceva siranka. V Zagrebu je nabrala že 850 tisoč kron. Kdaj se bomo zganili mi in si sezidali v Ljubli »i »Prosvetni dom«, kjer naj bi bil sedež naših prosvetnih in strokovnih organizacij?

d Pisemske pošiljke vojnih obvezancev in na vojne obvezance so poštnine proste. Vsi na vaje poklicani vojni obvezanci imajo za čas, dokler traja vojaška dolžnost, pravico, da brezplačno pošiljajo in prejemajo pisemske pošiljke. Pisemske pošiljke, ki jih vojni obvezanci pošiljajo ali ki so nanje naslovljene, so torej poštnine proste.

d Naši poslanci za zmanjšanje armade, 14. t. m. je imel finančni odbor v Belgradu sejo, na kateri se je posvečeval o finančnem stanju naše države. Med razpravo je prišel na sejo vojni minister Zečević in skušal č ne odbora prepričati o tem, da stalnega kadra vojske ni mogoče znižati; generalni štab zahteva celo zvišanje. V imenu Jugoslovanskega kluba je nastopil dr. Hohnjec in izjavil, da je SLS pri vsaki priliki zahtevala, da se stalni vojni kader zniža in tudi skrojša vojaško služovanje. Ako vojni minister pravi, da je zvišanje kadra potrebno valed še negotovih državnih mej to ne drži. Mi smo z našimi četami zasedli Koroško, bajki trikot in velik del Albanije. Vse to smo pa morali izprazniti, ker je to zahtevala ententa. Militarizem ni nobeno jamstvo za mir. Covornik je priporočil, da se zmanjša stalni vojni kader, ker državni proračun ne zmore tolikih stroškov za vojsko. Dr. Hohnjec je zahteval od vojnega ministra, da takoj odklopiče Wranglovce iz obmejnih čet, ker niso na mestu. Vojni minister Zečević je na koncu seje pristal na to, da se stanje stalne vojske zmanjša, toda šele potem, če privoli v to tudi vlada.

d Dr. Gosarjeva stanovanjska naredba, zoper katero so svoj čas liberalci vdig-nili tak vrišč, se je izkazala kot najboljša in jo je zakonodajni odbor razlognil na celo državo. — Dr. Gosar je dalje predlagal, da se odvzame stanovanje onim, ki imajo 2 in pol milijona premoženja ali letno 60.000 dinarjev dohodka in stanjejo v tujih hišah, ako v dveh letih ne sezidajo lastne hiše. Predlog je bil soglasno sprejet.

d Naši poslanci za rezerviste. Poslanca Stanovnik in Eredar sta pri vojnem ministru povredovala za rezerviste, ki se niso prijavili ob priliki mobilizacije, ker so jih zapeljali gotovi četopisi, ki so pisali, da je mobilizacija končana. Mini ter je odgovoril, da taki rezervisti ne bodo kaznovani, pač pa morajo na vojske vaje.

d Število uradništva se bo skrčilo, tako je sklenil finančni odsek v Belgradu. Uradniki, predvsem tisti, ki niso usposobljeni, bodo deloma upokojeni, deloma odpuščeni. Seveda je malo verjetno, da bi sedanja vlada to res izvršila, zakaj število uradništva je prav zato narastlo, ker so

skušali v prvi vrsti vsem svojim pristašem, ki hočejo na državni račun lenobo pasti, preskrbeli državnih služb. Zlasti v Belgradu je toliko mladega moškega in ženskega sveta po pisarnah, da se kar gnjejejo. Naredi jih pa deset toliko, kolikor bi en pošten Kranjec polagoma izvršil.

d Po balkansko. Preteklo soboto zvečer sta se v »Narodnem domu« v Ljubljani nahajala v restavraciji med civilisti tudi dva kapetana. Ko je prišel stražnik napovedati policijsko uro, so civilisti, kakor se spodobi zavednim državljanom, mirno odšli domov, omenjena kapetana, katerih imena žal še nismo izvedeli pa sta kričala na stražnika: »magarac!« in ga psovala še z drugimi neolikanimi priimki, tako da je bil policist primoran enega izmed njih aretirati. Nato je drugi kapetan hitel v vojašnico, tam alarmiral cel vod 30 mož in sam z njim na čelu prikorakal pred Kraljevo policijsko ravnateljstvo! Moštvo je bilo seveda oboroženo s puškami, je obkloplilo policijo in kapetan je zahteval, da se tovariš takoj izpusti. Dobil je odgovor da je policija kapetana že prej izpustila. Nato je z moštvom odšel.

d Krutost. Upokojenec N. S. je šel v skrajni sili prosjačit na deželo krompir. Dobil ga je orožnik in aretirat. »Za Boga, pustite me, je ihtel upokojenec, že tri dni nisem ničesar jedel, saj se vam bo enkrat ravno tako godilo. Ne pomaga nič, postava je postava,« je odvrnil orožnik in ga odgnal v zapor. Upokojenec je dobil 3 dni zapora in ker je beračenje nečasten dogodek, bo zgubil pokojnino. — Na drugi strani pa vladni možje milijone razsipljejo, upokojencem pa niti toliko ne dajo, da bi mogli živeti. Če pa prosijo, so pa zaprti. Tako krutih krivic še nismo doživljali kot jih zdaj. O svobodomiselnosti kultura je velika!

d Četrti par vlakov je začel 15. t. m. voziti na Gorenjski. Iz Ljubljane gre 7 minut čez tri popoldne in prihaja v Ljubljano malo pred enajsto uro zvečer.

d Državni avtomobili. Samo prometno ministrstvo razpolaga s 55 avtomobili, ki stanejo na leto 400 milijonov kron. Služijo seveda precej v zabavo gospodom. Minister dr. Zerjav je pa predlagal, naj se za zmanjšanje državnih stroškov črtajo še te male doklade, ki jih dobivajo duhovniki in ki znašajo v Sloveniji 2 milijona na leto.

d Vpoklici rekrutov se po izjavi vojnega ministra niso mogli odložiti, ker 1. januarja odidejo dosluženi vojaki. Če bi se oziral na katoliške praznike, bi se moral ozirati tudi na pravoslavne, ki pridejo 14 dni pozneje.

d Naša vojska na umiku iz Albanije. Belgrajska »Politika« poroča, da je naša vojska pri odhodu iz Albanije pustila na lico mesta mnogo raznega blaga, kakor svoj čas, ko se je morala umakniti tudi iz Baranje. Albanci plenijo po izpraznjenem ozemlju in ogrožajo celo Debar. Iz navedenega je razvidno kako lahkomiselnost postopajo naše oblasti, ker ne poskrbe pravočasno, da bi rešile blago, ki je stalo davkoplačevalce mnogo milijonov.

d Iz Belgrada je pobegnil referent v ministrstvu za socialno politiko g. Einspieler. Pobral je v ministrstvu denar, katerega

so zložili uradniki in sluge za nakup drv (pravijo, da je bilo tega denarja nad 100 tisoč dinarjev), in odšel na Dunaj. Uradniki ministrstva za socialno politiko so zatorj čakali na drva. Kljub temu, da je referent Einspieler že zdavnaj »izginil«, je bil za časa svoje odsotnosti imenovan — inšpektorjem v ministrstvu za socialno politiko! Tako poroča belgrajska »Politika«.

d Ljudski oder v Ljubljani obhaja letos desetletnico svojega obstoja. V ta namen se je vršila to nedeljo slavnostna predstava. Igrali so »Divjega lovca«.

d Učitelji na obrtnih šolah so štrajkali, ker jim niso hoteli zvišati doklad za učne ure. Ljubljanskim učiteljem so učnično povišali, podeželskim pa ne. Ljubljanski učitelji so pozabili na stanovsko skupnost in šli v šolo, podeželski učitelji pa ogorčeno zabavljajo čez mestne.

d Sokolski duh. Sokolski načelnik v Prevojah (fara Št. Vid pri Lukovici) je z revolverjem streljal v hišah menda iz jeze, da je bil potrjen k vojakom (zakaj, tu se neha sokolski patriotizem). Domoljub je to ugotovil in dični sokolski načelnik je bil tudi pri sodnji obsojen. V sokolskem taboru je z ozirom na ta dopis nastala taka jeza, da je župnik Štritof, ki ga Sokoli sumijo, da je pisal omenjeni dopis v Domoljuba, dobil sledeče pismo, sestavljeno v pristno sokolskem tonu: Pozdravil bi te, pa si preveč grd. Ti si dal v časopis, da je lukovski načelnik streljal. Pa se motiš. Malo se premisli; si dal v cajtenge, da je streljal v ljudi, tebi bojo pa še v ... (grd izrazil), kakor ne greš hitro iz Št. Vida, ti bom že jaz ... (nečuljivo) ali te pa ustrelim, ko ne zgrineš iz Št. Vida. Zgini, far, iz Št. Vida, če ne boš krepal. Pozdrava pa nisi vreden. — Kdo je pisal pismo se ne ve, brez dvoma pa je prišlo pismo iz sokolskih vrst ali njihovih prijateljev. Mi ugotavljamo samo to, da g. župnik ni pisal omenjenega dopisa v Domoljuba in pa dopis ni trdil, da je načelnik streljal v ljudi, pač pa da je bila nevarnost za ljudi, kar je res. Čitatelji naj si pa sami naredo sodbo o vrednosti sokolske vgoje, ki jo hočejo vpeljati po naših šolah naši dični svobodomiselnosti učitelji.

d Krivica ob demarkacijski črti. Iz nove Orlice se nam poroča: Odkar so doslele obmeje, se vedno godijo grozni slučaj. Ubogi kmetje, ki imajo posestvo ravno ob demarkacijski črti v sosednem ozemlju, ker sploh ne vedo, kam spadajo. Davke in druge doklade plačujejo v Jugoslaviji, ker imajo na obeh straneh zemljo. Hoditi pa ne smejo po svoji zemlji, ker ne pustijo obmejne čete in parivoj: vi ste Italijani. To je res velika krivica, ker nimajo nikoder nobene državljanske pravice in solah ne spadajo k nobeni državi. Opozarjamo višjo oblast, naj te razmere uredi in naj se določijo državne meje.

d Z dežele. Vojsk A. K. občina M. pripoveduje, da je pred vojsko videl iz okna neke ljubljanske vojašnice, da je pekovski poglavec pripeljal vozček suhih žemelj in jih prevrnil v Ljubljano, da so plavale proti Hrvaškemu, mesto, da bi se razvohle med reveže. Kazen ni izostala. Med vojsko je Ljubljana stradala kakor kakšno oblegano mesto. Po deželi so hodili elegantni gospodje z zlatimi verižami in elegantne gospe v svileni obleki, ter prosile moke, da so svojim otrokom vodo zagostile, ako tudi za denar. In danes, ko je Ljubljana zopet sita, nadošljive reveže zapirajo zaradi prosjačenja, kar v nebo vpije in kilče maševanja, kar ne bo izostalo. (Op. ured. Seveda je sita verižniška in bankirska Ljubljana, proletarska in uradniška Ljubljana pa že no večini precej strda.)

d Invalidski dokumenti. Odeljenje socialne politike vojaške uprave v Ljubljani razglasa siedece: Ker so bili v času od 1. septembra t. l. dalje ponovno pregledani vsi vojaki in vojaški invalidi v vsej državi in je bilo vsakemu izročeno od pregledne komisije posebno potrdilo o invalidnosti, prenesa s 1. januarjem 1922 veljavnost vseh dosedanjih invalidskih dokumentov (izvid napregleda. Plačilni nalog [Zahlungsauftrag], invalidska knjižica, Plačilni nalog, od italijanskih oblasti izdani »Libretto persona.e«) in veljajo od tega dneva dalje edino sledeca izkazila: 1. za stalne invalide »Invalidsko uverenje« ali »Invalidsko spravevalo«; 2. za one, ki jim je bila invalidnost priznana le začasno, »Privremena objava« ali »Začasna objava«; 3. za one, ki so se prijavili k pregledu, a jim ni bilo priznano obsežje vojnega oziroma vojaškega invalida »Resenje«. Te tri vrste dokumentov se izdajajo na tiskanih obrazcih (četrti pole) edino pregledne komisije pri komandah vojnih okrogov. 4. Za invalide prejšnje aršbe vojske in dobrovoljce-invalida je poleg navedenih dokumentov veljavno tudi še Resenje prvostopenega suda v Belgradu. Opozarjamo vse urade, javne in dobrovoljne korporacije na to, da ni več smatrati invalidom onih oseb, ki bi se izkazale z drugimi dokumenti od katerekoli oblasti.

d Viharno vreme v Dalmaciji. Zadnje dni je razsajal po Dalmaciji silen orkan s hitrostjo 100 kilometrov na uro. Ves promet po morju in po tamkajšnjih lokalnih železnicah je bil radi tega ustavljen. Orkan je povzročil mnogo škode.

d Vesel božič in žalostna usoda slepih nasili, da si usojimo prositi vso plemenito javnost, naj odpre svoja srca in doprinese sedaj s dar slepih na oljce, bodisi v oblacinih ali denarju. Vsako, tudi najmanjše darilo hvaležno sprejema predsedstvo »Podpornega društva slepih« v Ljubljani, Wolfova ulica 12, v društveni pisarni.

d Italijani hočejo preprečiti študije slovenskih dijakov iz neodrešene Jugoslavije v Ljubljani. Zato zahtevajo, da se mora vsak dijak, ki se hoče prijeti domov na počitnice, zglašiti pri italijanskem konzulu ter plačati za potni list 780 kron.

d Italijanski fašisti so požgali Narodni dom v Barkovljah. Naša vlada nikdar ne protestira. Je pač v Belgradu.

d Igra metanje krajcarjev v zrak je prepovedana, ker je sodišče mnenja, da je to hazardna igra (kjer je vse samo od sreče odvisno). Trije taki igralci so bili zadnji čas obsojeni na 40 dni zapora in 100 dinarjev globe.

d Znati je treba! V Kragujevcu (v Srbiji) potrebuje država primerno počtno poslopje. V to svrhu je zelo pripravna zgradba tamošnjega hotela »Takovo«. Hotel je bil tudi na prodaj, toda kupila ga ni država, ampak dva Belgrajčana za 185 tisoč dinarjev. Od teh dveh kupuje sedaj počtno ministrstvo hotel za 680 tisoč dinarjev. Znati je treba! Pa naj si še kdo upa napisati, da je to — korupcija!...

d Orlovski koledarček razpošlje O. P. na odseke. Radi bogate vsebine in priročne oblike ga odsekom pač ne bo težko razpečati. Naj ne bo člana, ki bi ne bil koledarčka. Znesek naj odseki poravnajo po priloženi poštni položnici.

d »Vrtec« in »Angelček«. Izšla je zadnja številka tekočega letnika. Oba lista toplo priporočamo. Naša šolska mladina je svojih listov lahko vesela. »Vrtec« z »Angelčkom« bo tudi v letu 1922. stal 26 K, »Angelček« sam 10 K. Dobl se še ves letnik »Vrtec« in »Angelčka« 1921 (26 K); »Angelček« l. 1920. (6 K), l. 1919. (4 K). Naslov: Uprava »Vrtec«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 80. Denar se pošlje po položnici.

d Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov, telovadni odsek Orel in krožek Orlic na Vrhniki prirede dne 31. decembra v Rokodelskem domu na Vrhniki Silvestrov večer. Na sporedu so pevske točke, dve igri enodejanki, kupleti in alegorija. Vrši se pri pogrnjenih mizah. Za jedila preskrbljeno. Vstopnina 2 dinarja. Začetek ob 8. uri zvečer. K obilni udeležbi vabi pripravljani odbor.

d 10.000 aretacij. V ponedeljek je zagrebška policija aretirala nevarnega žepnega tata. On je bil 10.000. oseba, ki je bila aretirana v tekočem letu. Tako visokega števila aretacij še ni bilo v Zagrebu.

d Smrtna nesreča. Ljubljanski tramvaj je povozil neko gluho kmetsko ženico. Bila je takoj mrtva.

d Nesreča. Na ljubljanskem državnem kolodvoru je v nedeljo zvečer skočil uslužbenec Franc Borštna iz poštnega voza na tla. Pri tem pa je padel pod lokomotivo, ki je slučajno vozila mimo. Borštnar je prišel ob obe nogi in je v bolnici radi izkrvavitve umrl.

d Krvav čin blaznega. To nedeljo se je zgodil v Dobrunjah pod Ljubljano žalosten slučaj. Mož Anžič je nenadoma zblaznel ter z nožem napadel svojo ženo in malo hčerko. Obema je zadal težke rane. Hčerka je kmalu izdihnila, ženo Jero Anžič pa so prepeljali z rešilnim vozom v deželno bolnico, kjer bo okrevala. Zblaznelega moža so ukrotili in ga odvedli v blaznico.

d Mariborska porota. 60letni požigalec doma svoje žene Filip Ravtar je bil obsodjen na 3 leta težke ječe. — Krojaški pomočnik Peter Zorko je — kakor sam pravi v silobranu ubil pretepača Miha Vrbnjaka. Dobil je 18 mesecev težke ječe.

d Stara žena zmrznila v lastni koči. Na Moravcih gori pri Moravčah je živela 60letna kočarica Marija Jevšek v veliki revščini in bedi. Živela je sama, brez vsake pomoči. 13 letni Anton Zapar je šel mimo na samem ležeče Jevškine kočice in je skozi okno videl, da leži na ustih. Klical jo je, toda odgovorila mu ni. Prestrašeni fant je hitel k bližnjim gospodarjem in jim povedal, kaj da je videl. Posestnik Anton Zapar in Anton Ribič sta šla h koči, s silo odprla vrata in šla v kočico, kjer sta ugotovila, da je Marija Jevšek mrtva: zmrznila je. Postelje v koči ni bilo, le nekaj slame: odleže tuji ni bilo nobene, kurila rajnica ni, ker ni imela kuriva.

d Velik požar pri Škofji Loki. 14. t. m. zjutraj kmalu po 5. uri se je vžgalo skladišče drv na žagi g. Hajnriharja pri škofjeloškem kolodvoru. Ker ni v bližini nobene vode, se je ogenj širil z veliko naglico in kar požiral nagromadene sklade desk in tramov. Visoki ognjeni stebri so razsvetlevali okolico daleč na okrog in gost dim je pokrnil nebo. Na lice mesta je takoj prihitelo več požarnih bramb iz bližnjih krajev, ki se jim je posrečilo, da so požar nekoliko omejile. Zgoreli so skoraj vsi skladi lesa, žaga in stroji, vse last g. Hajnriharja. Škoda je ogromna in se ceni do 4 milijone kron. Pri gašenju so omejevalcem pomagali tudi delavci, občani in ljudje iz bližnjih vasi. Le skupnemu napornemu delu vseh se je zahvaliti, da požar ni upepelil kolodvora in drugih skladišč, ki so bila v veliki nevarnosti. Ogenj je najbrže nastal vsled neprevednosti delavcev, ki so kurili ogenj.

d Nepoboljšljiva papiga. Krčmar iz K. in njegova žena Mariča sta živela v vednem prepiru. Kadar izurjeni jezičnici mož ni mogel do živoga, je bila njegova zadnja beseda: »Pogini baba!« — Te psovke se je navadila domača papiga, ki je ponavljala večno bolj razločno: »Pogini, baba!« — Tega jo je Mariča hotela odvaditi. Spomnila se je sosedove papige, o kateri je bilo znano, da izgovarja nekaj pobožnih besed. Izposodila si jo je, ter jo je zaprla v klečko k domači navihanki, ki naj bi se v njeni družbi odvadila žaljivih besed. Krčmarica se je tisti dan nalašč izogibala pivnice in ko je drugo jutro stopila v sobo, jo je presenetil neljubi pozdrav. — »Pogini, baba!« se je drla domača razposajenka, pobožna sosedinja pa je resno dostavila: »Gospod, usliši našo prošnjo!«

d Kdo ve kaj o Jožetu Martinjaku, ki je služil pri lovskem bataljonu št. 7, II. komp. II. M. G. vojne pošte št. 613. Na koncu vojne je bil na laškem bojišču. Vse vesti o njem naj se sporoče njegovi materi Uršuli Martinjak, Cerklje pri Kranju.

d F. P. R.: Prosimo, pošljite nam drug dopis. Sedanji je v svojih izrazih premalo izbirčen.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

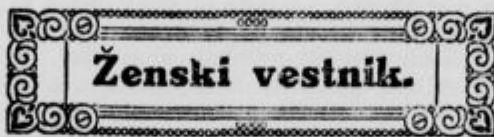
Ljudska posojilnica

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6 (tik za frančiškansko cerkviijo)
obrestuje hranilne vloge in vloge v tekočem računu po

3%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka.

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela konec decembra 1920 nad 60 milijonov kron vlog in nad K 1.100.000 rezervnih skladov. Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici), na hipoteke v tekočem računu.

Ženski vestnik.

Mati in otrok.

(Piše mati po lastnih skušnjah.)
(Dah.)

Ako je otrok hranjen le s kravjim mlekom, večkrat zboli na želodčnem in črevesnem kataru. Posebno nevarno je v vročih poletnih mesecih. Kakor hitro se zapazi, da ima otrok grižo, prenehati je treba s kravjim mlekom. Nič se ni treba bati, da bi otrok preveč oslabel, ako ne bo imel za nekaj časa mleka. Otroku naj se daje ruskega čaja, ki ne sme biti presladen. Izvrstna je bila za take slučaje Kufeke-moka v škatljah, katera se je skuhalo samo na vodi. Imam otroka, ki je živel ob ruskem čaju in ob Kufeke ves mesec brez kaplje mleka in je ozdravel. Veliko manj nevarnosti, da dete zboli, je, če mati doji sama; zato ne morem dovolj priporočati našim ženam, naj vse storé, da krmijo same svoje otroke.

Dojijo naj pa nikoli ne čez leto dni. Dete ima dovolj, če ga mati hrani s svojim mlekom tudi le 9—10 mesecev, pozneje dobi ob svojih urah lahke mlečne hrane.

Velike preglavice si delajo nekatere matere z odstavljanjem deteta od prsi. Brez potrebe. Če je mati dajala otroku

mleka po petkrat, naj začenja po štirikrat, enkrat dobi drugo hrano, pozneje trikrat in dvakrat drobtine ali gres zakuhan na mleku in tako dalje, dokler ne dobi dete več ni enkrat maternega mleka. Ko je dete čez leto dni staro in je zdravo, ni treba, da dobi ponoči še kako hrano.

Otrok naj se ne postavlja prezgodaj na noge! Nekatere matere jedva čakajo, da bi dete shodilo! Posledica tega je večkrat ta, da dobi dete krive noge.

Dejala sem, da se po šestem mesecu otrok lahko pestuje. V popoldanskih urah naj ga nese mati ob lepem vremenu na zrak. Govori naj z detetom in prigovarja. Otrok z desetimi meseci začenja že spoznavati in razumevati. Pozna ljudi okrog sebe, pred tujci skriva glavicico ob ramo onega, ki ga pestuje. Tedaj je čas, da začne mati kazati otroku razne predmete in jih imenuje s pravim celim imenom. Dete sicer ne govori še, ali če se vpraša, kje je to ali to, obrne se v isto stran in pokaže na predmet. Grda razvada je, da se otroku govori spakedrane in besede le na pol. Tak otrok se nauči tako govoriti in težko ga je pozneje odvaditi.

Lepa navada krščanskih mater je, da prekrizajo svoje dete, ko je polagajo v posteljo. Ko je dete leto dni staro, se mu izmoli počasi in razločno kratka molitvica. Vsak večer. Dete poslušaja in gleda materina usta. Čez nekaj časa začenja tudi samo dete že odpirati usta, kakor vidi svojo mamico. Kako ljubek, kako srčan je tedaj otrok! Molila sem svojim otrokom tako-le kratko: Jezušček ljubi, prosim te, varuj tudi danes me; angel varuh, stoj mi na strani, vseh nevarnosti me brani!

In otrok je ljubko izgovarjal od početka same samoglasnike. Truditi sem se morala, da sem ostala resna, ko sem slišala: Eue ui oim e au ui itd. Polagoma začenja dete izgovarjati lažje soglasnike drugega za drugim, dokler ne izmoli od 2—3 let vso molitvico čisto in natančno. Čisto in natančno govori tudi drugo, kakor sliši in kakor ga uči mati.

Nekatere matere tožijo, da jim dajejo posebno mnogo opraviti otroci, ki ravno shodijo. Koliko strahu in krika brez potrebe! Mati, pazi, da ne puščaš na tleh vrele vode, delaj svoje delo v kuhinji, in tvoje dete naj stopica krog tebe, naj se igra. Če pade, nič ne de. Ne vzklikaj, ne miluj ga, Smeji se in videla boš, da se tudi dete ne bo jokalo, vsaj dolgo ne. Če pa ti pri vsakem otrokovem padcu zavpiješ, kričiš, prestrašiš otroka, ki bo zijal ne vsled padca, ampak ker se je ustrašil tvojega krika. Če tebe ni doma, ne puščaj na tleh nobene vode, zgodilo se je, da se je vtopilo dete v škafu, kjer je bilo komaj za ped vode. Saj je razumljivo; če se prekucne z glavicico notri, si ne more pomagati in pije ter pije... Tudi vžigalice so otroku nevarne, rad se igra z njimi, ker se tako lepo zasvetijo. A koliko nesreč je že bilo vsled take nepazljivosti!

Preden greš torej, mati, iz hiše, četudi le za pet ali deset minut in puščaš dete, ozri se po vseh kotih, ali ni kaj nevarnega za tvojega otroka. Vse preglej raje dvakrat, potem pa pojdi z mirnim srcem.

Dobre knjige.

Najbolj primernejše božično darilo so dobre knjige, posebno katerih zanimiva pripovedna vsebina ima za potlago mnogo vzgojnega jedra. Jugoslovarska knjigarna v Ljubljani pripočta v prvi vrsti v ta namen: Robinzon starš! Povest s podobami za otroke, K 32.— Bob za mladi zob. Pesmi za mladino. Zbral Cvetko Gojar. Vez. K 14.— Dedek je pravil... I. zvezek: Marinka in škratežki. — Bom že še. Pravičji spisal Julij Slapčak. K 14.— Jan Legova mladinska knjižnica: I zvezek: Dene. Povest za mladino s 4 slikami. Spisal Andrej Rapa. Vez. K 16.— II. zvezek: Turki pred sv. Nikolom. Zgodovinska povest. Spisal Julij Slapčak. Vezano K 16.— Martin Krpan z vrha. Napisal Fran Levstik. Podobe naslikal Henrik Smrekar. Vez. K 20.— Angelček, otrokom prijatelj, učitelj in voditelj. Uredil Anton Kržič. Letniki 1895, 1906, 1908, 1912—1916. Vsak letnik veľa vezan K 20.— Obnovljeni vrtec. Matinska knjiga s slikami. Uredil Anton Kržič. Vez. K 30.— Vrtec. Casopis s podobami za slovensko mladino. Uredil Anton Kržič. Letniki 1910—1911, 1913—1917. Vsak letnik veľa vezan K 36.— Zvonček. Casopis s podobami. Letniki 1908, 1910—1912, 1914—1917. Vsak letnik veľa vezan K 40.—

Držba sv. Mohorja je kupila pravico do vseh natisnjenih in še ne natisnjenih spisov pisatelja dr. Fr. Detela. Izdala je ravnokar I. ilustrirani zvezek njegovih zbranih spisov — ki obsega zgodovinsko povest »Iludi časih in veseligr« »Blage duše«. Slike je risal g. Fr. Sterle, akademski slikar in vodja slikarske šole v Ljubljani. Zgodovinska povest bo zanimala vse ljubi elke leposlovnega čtiva in vse častivce priljubljenega pisatelja Veseligr »Blage duše« pa bo de razveselila tembolj s'over-ki svet, ker potrebujejo naša gledališča najbolj izvornih izgrozav. Knjiga se dobi po vseh knjigarnah in stane 29 kron.

Domači živnozdravnik. Izšla je tretja, predelana in izboljšana izdaja znane knjige: Domači živnozdravnik. Spisal Franjo Dular. Knjiga obsega 280 s strani, obilo slik, natančen popis raznih živinskih bolezni ter pripomočke proti njim. Knjiga stane 36 K in se dobi po vseh knjigarnah.

Uslišana prošnja.

Italijanski list »Corriere d'Italia« je pričel v prvi polovici meseca januarja 1909, 14 dni po potresu v mestu Messina, tole pismo:

Spoštovani gospod urednik!

Prosim Vas, da objavite sledeči slučaj, ki je v resnici grozen.

Že nekaj časa je bila Messina v rokah svobodomiselcev, ki so imeli tisto nedeljo pred ono strašno nočjo shod, na katerem so bile sklenjene najostreje resolucije proti veri. — Ne maram iz tega ničesar sklepati, toda omenjati moram neki izreden slučaj. Saljivi list »Il Telegrafo«, ki se je tiskal v Messina in je zagrizeno hujkal proti krščanski veri, je pričel v svoji 10. številki sledeče bogokletstvo na nebesko Dete:

O Bambinello mio, — o moj otrok, Vero uomo, vero Dio, — pravi človek, pravi Bog, Per amor della tua Croce, — pri ljubezni tvoje križa, Fa sentire la nostra voce, — usliši naš glas, Tu che sai, che non sei ignoto, — ti, ki veš, da te poznamo, Manda a tutti un terremoto — pošlji nam vsem potres.

Nekdo pristavlja k temu pismu: Slovesna zarotitev. javno na sveti večer —

pri božji in človeški naravi — božjega, pri ljubezni njegovega križa, — zarotitev, da naj pošlje potres nad Messina, za vse. Ali je ta greh tega bogokletnega časopisa prodrl v nebesa? Ali se je Bog spomnil hudobije tega groznega časopisa, — Veliki praznik mine, nobenega odgovora ni na zarotovanje pravega Boga in pravega človeka — mine praznik sv. Stefana, še vedno molči nebo na kile z zemlje, — bliža se tretji praznik! — tedaj, o uboga — nesrečna dežela, ubogi, nesrečni prebivalci, — tedaj ozani podzemeljsko gromenje, ozani strahno šumenje morja, ozanjata blisk in grom v zraku bližanje potresa, klicanega z bogokletnim zarotovanjem. — V silovitem polomu in ropotu se zgrnejo poslopja v razvaline, morje meče kot hiše visoko svetlikajoče se valovje nad Messina, požar uničuje vse, kar doseže, grom bobni nad glavami, strašni bliski sikajo skozi ozračje, nebo, zemlja, zrak, ogenj in voda — vse se je vrglo nad nesrečno mesto, njegov jek in stok preglasi divjanje prirodnih moči. 200.000 ljudi umre pod razvalinami, — prizor, kot ga svet še ni videl, se je končal v 8 sekundah; dva dni potem, ko je v isti Messina pisal svobodomiselni časopis:

O Bambinello mio, — o moj otrok, Vero uomo, vero Dio, — pravi človek, pravi Bog, Per amor della tua Croce, — pri ljubezni tvoje križa, Fa sentire la nostra voce, — usliši naš glas, Tu che sai, che non sei ignoto, — ti, ki veš, da te poznamo, Manda a tutti un terremoto — pošlji nam vsem potres.

Ljubljanski kongres l. 1821.

(Ob stoletnici sestavil V. S.)

Ko je bil Napoleon I. l. 1814. pregnan na o'ok Elbe, so se pričeli zavezniški pogajati in so sklenili 20. maja 1814. pariški mir. Dalj časa so potem trajala pogajanja na Dunaju (od septembra 1814. do junja 1815.). Osebnost se se udeležili tega sestanka avstrijski cesar, ruski car, kralj pruski, danski, bavorski, vitemberški poleg večine drugih nemških knezov.

Napoleon I. se je pa l. 1815. zopet vrnil v Pariz in pričel novo vojno zoper zaveznike, toda vo na srečo mu ni bila mila. Po porazih pri Waterloo in Belle-Alleani (18. junja 1815.) se je odpovedal prestolu in Angleži so ga odpeljali na samotni otok Sv. Helene, kjer je 5. maja 1821. umrl.

Da bi se politične razmere, ki so jih Napoleonove vojske tako razaurile, zopet uredile, so se iznova pričeli sestanki vladarjev in njih svetovalcev: v Achenu, v Opavi, v Ljubljani in v Veroni. Za nas je gotovo najbolj važen ljubljanski sestanek ali kongres, ker se je vršil v naši domovini. Uprav letos smo obhajali spomin tega važnega zgodovinskega dogodka, po katerem nosi še vedno ime naš največji trg v Ljubljani — Kongresni trg.¹

Ljubljanski kongres je bil sklican radi upora v Neapolu in Piemontu. Notranji o'ek kongresa ni še dočela znan, zato naj se naš spomin na ta zgodovinski sestanek omeji bolj na zunanjo

¹ Glej: Aus dem Tagen des Laibacher Kongresses. Von Dr. Othmar Hegemann, Laibach, 1914. Str. 48. — Izpisek iz Metternichovih memoirov glej v »Laibacher Zeitung«, 1881, 25. in 26. januarja. — Osebe navzočne tedaj v Ljubljani našteva »Mittheilungen des hist. Vereines für Krain 1858, 81 i. dr. — Ljubljano l. 1821. popisuje po spisih Charlesa Nodiera »Glasnik« l. 1866, 216—218.

stran, s kolikor so jo mogli opazovati tedanj Ljubljane.

Avstrijski cesar, ruski car in pruski kralj so po slavni zmagi pri Lipskem l. 1813 živeli v lepi zvezi in v zvestem prijateljstvu. Ruski car Aleksander I. je 26. septembra l. 1815. v Parizu svetoval, naj ti vladarji sklenejo sveo zvezo (svele alianse), ja se ohrani evropski mir. Ta nasvet je vsem ugajal in sveti zvezi so se pridružili potem še skoro vse druge evropske države. Toda miru ni bilo. Nemiri so se pojavili leta 1821 na španskem, na Neapolskem in Portugalskem. Sveta zveza je bila prisiljena posredovati. Zato so se vladarji in zastopniki raznih držav zbrali v Opavi in so sklenili, da bo »sveta zveza« ščitila evropski mir proti vsaki revoluciji z mirnim posredovanjem ali pa če bo treba, z orožjem. V Neapolu je tedaj vladal burbonski Ferdinand, lasti cesarja Franca I. Prisiljen je zapregel po španskem uzoru sestavljeno ustavo, ki mu je vzela skoro vso moč. »Sveta zveza« je menila, da mu je treba pomagati. Povabili so ga na sestanek v Ljubljano.

Diplomati so si izbrali malo Ljubljano iz dveh razlogov za svoj sestanek. Prepričali so se, da velika mesta kakor Pariz in Dunaj niso pripravna za take shode, ker se v njih preveč časa trati z zunanjimi prireditvami, z obveznimi uljudnostmi in pogostimi zabavami. Ljudi niso hoteli vzbuditi sumu, da se posamezni državi dovoljuje preveč ugleda, ko vse le žele prija'eljskega stika v ta namen, da se ohrani tako težko zaželeni mir.

Diplomati, ki so bili v Opavi, so si želeli spremembe. Opava se jim je zdela predolgočasna, in tudi premrzla. Mislili so na Gorico, toda dobili so obveščilo, da je premajhna za toliko številno oseb. Zedinili so se pa za Ljubljano, ki je dovolj velika in leži bolj južno ter ob vhodu v Italijo.

Ljubljana je štela tedaj okoli 12.000 duš. Hiše so bile dokaj čedne. Mnogo plemeni ašev je imelo svojo hišo v Ljubljani, čeprav so sicer živeli po svojih graščinah. Te palače so prav lahko oddali v najem diplomatom, ali so se pa sami nekoliko omejili in ostale prostore oddali v najem diplomatskim zas'opnikom za dober denar. Samo za mesec januar so prejeli na'emnine 70.000 gid., kar je tedaj že nekaj pomenilo. Navzlic temu se pa v mestu najemlnina za domače stranke ni povišala in turki hrana se ni podražila. Nekaj priglasenih sob je ostalo celo praznih, čeprav se je nabralo v Ljubljani več tujcev ko ob kateremkoli prejšnjem kongresu »svete zveze«. Tujcev se je nabralo nad 500. S cenami so bili popolnoma zadovoljni. Henrik Costa pripoveduje, da je pri njegovem četu na Starem trgu v II. nads ropju št. 35 stanoval generalni lajtenant in pruski poslanik na avstrijskem dvoru baron Konsenmark. Plačoval je za štiri opravljene sobe, za snaženje, kurjavo, razsvetljavo in tedensko pranje postelj. bili v Ljubljani sploh zadovoljni. Imenovali so jo lepo in snažno mesto. Metternich piše, da so Ljubljano diplomati z žalos'jo zapustili. Celo cesar Franca I. je bil rad v Ljubljani.

Kako se je ta visoka gospoda v Ljubljani zabavala? Za kongresa je bilo v Ljubljani več plesnih veselje, n. pr. 29. januarja, 5., 19., 26. februarja. Te veselice so prirejali ali plemenitši ali meštani. Nekaj razvedrila je nudilo tudi deželno gledališče. Za to priiiko so zgradbo nekoliko popravili. Igrali so nemške igre; toda že med kongresom je došla tudi laška opera. Razva eni knez Metternich piše 18. marca: »Moje edino veselje je laška opera, ki je postala po mnogih osebnih spremembah naposled le dobra. Peli so Rossinijevo Envardo e Cristina, ki jo smemo gotovo šteti med njegova najboljša dela. Tudi »Cenerentolo« (pepelčico) so peli, in sio zelo dobro.

Na sprehed je hodila gospoda najrajši Lattermannov drevored, vozila pa se je v Mest log, kjer nas na kongres spominja še ohranjen »grorie'eljski«. Cesar Franca se je povezel včas tudi na Golovec, tiče strela', s cesarico pa Rožnik in na Smarno goro. Cerkveno slovesno in vojaške parade so zlasti dipolne vladarje krajšale čas.

Med diplomati je imel največ posla knez Metternich, ki je tudi sicer znan kot zelo marlj delavec. Večkrat toži v svojem dnevniku, kako si no je zaposlen, kako mu primanjkuje časa, da i si ogledal ljubljansko okolico. Poleg njega je imel težko nalogo baron Gentz. Cesar Franca je imel poleg skrbi za zunanje razmere, še obila dela z notranjimi državnimi posli. Neki dan je bil 6 ur

Novovpeljana
— trgovina — **K. Pečenko**
Ljubljana, Sv. Petra c. 13 (vogal Kolodvor. ul.)
Usnje ter potrebščine.

Cene konkurenčne, postrežba solidna.

Slovenska gradbena družba z o. z.

LJUBLJANA LJUBLJANA
(Tehnična pisarna v tovarni Keršič.)
Spodnja Šiška. Telefon 180.

Izvršuje vse vrste visokih in globokih stavn, betonske in železobetonske gradbe, vodne gradbe, železobetonske tlačne cevi do tri atmosfere tlaka, električne centrale, izkoriščanje vodnih sil, moderne industrijske zgradbe, silos, mostne gradbe.

Posebnosti: biološke in mehanske čistilnice za vsako-rstno industrijo, leseni polnostenski nosilci za strehe z velikimi razponi do 85 m, lesena in kombinirana skladišča.

4560 Izvršitev
tozadevnih načrtov in proračunov.

ELIGIJ EBBER
KRZNAR

Ljubljana Ljubljana
Stari trg šte. 5.

Kupujem
KOŽE DIVJAČINE:

kune, lisice, dihurje,
polhe, krte, vidre,
zajce
po najvišjih dnevnih cenah.

4590

Vesele praznike in srečno novo leto 1922!

želi vsem svojim odjemalcem

Matko Pungartar, trgovina v Višnji
gori.

Staro železo, lito in kovano, cele vagone kupuje po najvišjih cenah Centralna nakupovalnica starega železa v Ljubljani,

IV. JAX IN SIN
Gospodarska cesta 2, LJUBLJANA

Šivalni stroji in stroji za pletenje.

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. — Ustanovljena l. 1867. — Došlo je ravnokar večje število strojev za vsako obrt.

Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „ADLER“.

Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarn: Dürkopp, Sigria, Waffenrad.

LEPOTA

kož, obraza, vratu, rok, kakor tudi lepa rast las se morejo samo skozi razumno nego lepote doseči. Tisočera priznanja so dospela od vseh dežel sveta za lekarnarja Feller:

•ELSA• LILIJNO MLEČNO MLO najbolje blago, najfineše „milo lepote“; 4 kosi z zamotom in poštnino 98 Kr.

•ELSA• OBRAZNA POMADA odstrani vsako nečistost kože, solne pege, zajedance, nabore itd., naredi kožo mehko rožnato-belo in čisto; 2 porcelanasta lončka z zamotom in poštnino 52 Kr.

•ELSA• TANOCHINA POMADA ZA RAST LAS krepi kožo glave, preprečuje izpadanje, lomljenje in ceptev las, zaprečuje prhut, prerano osivelost itd.; 2 porcelanasta lončka z zamotom in poštnino 52 Kr.

PRODAJALCI ako naročijo najmanj 12 kosov od jednega predmeta dobijo popust v naravi.

RAZNO: Lilitino mleko 12 K; Drkomas 8 K; najfinejši Heen-puder Dr. Klingera v velikih originalnih škatlicah 20 K; najfinejši Hega zobni prašek v patent škatlicah 20 K; puder za gospo v vrečicah 5 K; zobni prašek v škatlicah 7 K; v vrečicah 5 K; rumenilo 12 listkov 24 K; 8 K; Schampoon za las 5 K; 20 K; Meena voda za las 20 K; na finejši parjem po 40 in 20 K; Meena voda za las 20 K; Za te razno prodmete se zamot in poštnina posebej računa.

EUGEN V. FELLER, lekarnar

Stubica donja, Elsa trg 16, Hrovaško.

Draga nevesta!
S kom moreš razveseliti svojega ženina najbolj?
Z lepo hišno opravo, katero moreš kupiti ceno, solidno in trpežno le pri mizarju **J. Andlovic**, novootvorenega založnika pohištva Ljubljana, Komenskega ulica šte. 28, nasproti Šole na Ledini.
SPALNICE OD 4000 K DALJE.

ODON KOUTNY-LJUBLJANA
KOLODVORSKA ULICA

GONILNI JERMENI
MAZILA STROJI ORODJE
SPONE IN VIJAKI ZA JERMENE VEDNO ZALOGI

TEHNIČNE POTREBŠČINE

BETON-ZELEZOBETON-VODNE ZGRADBE-ELEKTARNE
Jnž. Lavrencič & Co
LJUBLJANA RIMSKA CESTA 22
IZRABA VODNIH SIL
ZAGREMLINI-JEZUJI-HIŠE-VILE-INDUSTR. STABE-MOSTOVI
PRORAČUNI-NAČRTI IN OBISK INŽENIRJA BREZPLAČNO.

Pozor!

Božična in novoletna darila

si ogledajte samo pri

manufakturnem oddelku Gospodarske zveze, Dunajska cesta 29 na dvorišču.

Velika zaloga sukna za moške in ženske obleke in najlepša izbira vsakovrstnega spodnjega perila za moške, ženske in otroke

Poroc urstani
Double kerizice
Senske u e
Bu tise
Ze e ure
Uhani
 Najstarejša trgovina ur, zlatni in
 srebrnine **F. ČUĐEN**
LJUBLJANA 22, Pre arnova 1
 Zahteva te ponudbe!

MASTIN v krmo, angleški krmilni prašek za živino, po pošti 5 zamotkov po 1, kg za 50 kron. Glasom ukaza deželne vlade v Ljubljani smejo prodajati Mastin lekarnarji, trgovci, kramarji, kmetijske in konsumne zadruge. — Dalje od teh zahtevajte:

SLADIN hrana za dojenčke, za otroke. Krepek zajutrek za odrasle, daje bolnikom kri, moč, zdravje. Z njegovo uporabo se prihrani mleka in sladkorja. To dokazuje natisoč zahvalnih pisem. Po pošti 5 zamotkov po 1, kg 100 kron.

GARJE kraste, lišaje odstranjuje pri človeku in živalih Naftol-mazilo, ki je brez duha in ne maže perila. — 1 lonček za eno osebo po pošti 15 kron pri

TRNKOCI, lekarna, Ljubljana, Slovenija SHS.

Harmonike

nove in stare, imam vedno v zalogi. Imam tudi Lubasove harmonike. Posebnih cenikov ne razpošiljam.

Franc Kucler,
 izdelovatelj harmonik
Stara Sraga, Vrhnika
 Jugoslavija

Cosulich-Line

(prej Austro-Amerikanz)

Trst - Amerika

prevaža potnike v New-York redno 3 krat v Južno Ameriko po 1 krat mesečno. Pojednili in prodaja vozni listov.

Simon Kmetec

glavni zastopnik za Slovenijo — Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

Kolovrate za presti in druge lesere,
 kožariške in čimnositarške izdelke dobavlja po nizki ceni **M. Česenj, Kranj.** 4321
 trgovina

Denarja ni,

draginja je velika, zaslužek pa majhen. Ako hočete z malim trudom — doma v svojem kraju s prodajo nekega izdelka

gotovo do 100 kron na dan zaslužiti, mi pošljite v pismu svoj natančni naslov in znamko za odgovor. — **JOSIP BATIC, Litija.** 4184

Pohišstvo in tapetniška delavnica

spalne in jedilne sobe, pisarniške oprave, fotelja klubske garniture, modroce, kuhinjske oprave železne postelje, velike in otroške, vsake vrste, pe nizki dnevni ceni priporočata **BRATA SEVER, Ljubljana, (Kolizej), Gosposvetska c. 13.**

Lepo črno BRINJE
 oddaja po **Ivan Jelačini,** Ljubljana, Emon-
 nizki ceni ska cesta Stev. 2

ŽENINI IN NEVESTE

ako si hočete gotovo prihraniti neka; denarja ne kupujte drugod hale kot le pri „Ivanhi“ **F. & I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29,** ki ima v zalogi veliko izbiro blaga za moške in ženske obleke n. pr. črno sukno, kamgarne, razne sev ote, svilu žamet, klot, volen no belo in pisano, cvrba, platna za rjuhe, pamizne pre, navadne in fine odeje domačega izdelka, svilene volnene robce in šerpe moške in ženske sralce, ovratnike, kravate, ve enine (šlingarijo) in drugo različno blago, vse po najnižjih cenah.

Svoji k svoj m!

Potrebno in koristno je,

da brez odloga potrdite sprejem denarja, ki Vam prihaja iz Amerike po našem posredovanju potom kr. poštno-čekovnega urada.

Pazite, da boste raznanihi pošiljatelju natančni znesek, ki ste ga sprejeli, in dan, ko Vam je bil izplačan.

Radi mnogih pritožb ameriških rojakov o nesprejemu denarja v stari domovini in vsled nepotrebnega preiskovanja pri nas ter po postah, Vas to prosimo.

Enake pritožbe so se po strogi preiskavi dosedaj izkazale skoraj v vsakem slučaju kot nepravilne. Večkrat se dobe ljudje, ki posebno sorodnikom radi prikričajo sprejem poslanega denarja, češ, bo raje se poslal, ker bo mislil, da smo v potrebi. V resnici pa dosežejo nasprotno. Ko se po oficijelni preiskavi pošiljatelj prepriča, da je bil denar pravilno izplačan, izgubi spoštovanje in zaupanje ter mnogokrat dolgo traja, predno se odloči poslati zopet kakli denar. Konečno se obrčamo se na one rojake in rojakinje, ki vsled malomarnega poslovanja nekaterih posredovalcev čakajo po več mesecev na poslani denar, da priporočajo svojim sorodnikom v Ameriki pošiljati denar potom naše banke.

Točna postrežba — to je vedno bilo in bo ostalo naše geslo.

FRANK SAKSER STATE BANK
 82 CORTLANDT STREET, NEW YORK, N. Y.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. v Ljubljani

posluje začasno v prostorih Zadrudne zveze, Dunajska c. 38|I.

Podružnice:
SOMBOR, MARIBOR, DJAKOVO, SPLIT, SARAJEVO, ŠIBENIK.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednosne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščeni prodajalec srečk Državne Razredne Loterije.
 Izplačuje svojim klientom vsak znesek brez odpovedi v gotovini.